

«Татарстан Республикасы Нурлат шәһәре 13 нче номерлы «Талым» балалар бакчасы»
мәктәпкәчә белем муниципаль бюджет учреждениесе

Кабул ителде
Уздырма жылышта
«29» август 2019

Раслыйм
МББМУ «Талым балалар бакчасы»
мөдире Р.В Абдуллина
Боерык №165 «29» август 2019ел

Уртанчылар, икенче кечкенәләр төркеменең 2019 -2020 нче уку елына
эш программасы

Төзүче
Гималетдинова Р.З
1 квалификациян категория

Нурлат 2019 ел

Эчтэлөк

1. Аңлатма язуы.....	3
1.1. “Талым” 13 нче балалар бакчасы турында гомуми белешмә.....	5
1.3. Оештырылган белем бирү эшчәнлегә.....	8
2. Белем өлкэләре буенча комплекслы - тематик план.....	9
2.1. “Физик үсеш”.....	9
2.2. “Социаль-шәхси үсеш”.....	10
2.3. “Танып белү үсеш”.....	12
2.4. “Сөйләм үсеш”.....	13
2.5. “Ижади – эстетик үсеш”.....	14
3. Милли – жирле компонент (ЭРС).....	15
4. Балалар бакчасында сәламәтлекләре чиклэнгән балалар белән коррекцион эш.....	53
5. Эти-эниләр белән эш.....	58
6. Материаль-техник база.....	59
7. Кулланылган әдәбият.....	63

1.Аңлатма язуы

Бу программа “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына, Федераль дөүләт таләпләре”нә нигезләнәп, Н.Е.Вераксы, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге ”Туганнан мәктәпкә кадәр”төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасына, балалар бакчасының еллык эш планына таянып төзелде.

Эш программасының максаты:

- Балаларның яшь һәм шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып мәктәпкәчә яшьтәге балаларны физик, интеллектуаль, шәхси сыйфатларын үстерү.

Эш программасының бурычлары:

1. Балаларның аң һәм физик үсешенә табигый процессына уен, аралашу, танып-белү, хезмәт, хәрәкәт, матур әдәбият уку, музыка- иҗат, ясау эшчәнлеге.
2. Белем өлкәләрен үзләштергәндә психологик һәм педагогик яктан ярдәм итү.
3. Режим моментларында, ирекле белем бирү, мөстәкыйль, ата-аналар белән эш вакытында зурлар-кечкенәләр бердәм (партнерлык) эшчәнлеген оештыру

Программа куйган максатларга ирешүдә түбәндәгеләр беренче әһәмияткә ия:

- балаларны аралашучан, игелекле, кызыксынучан, инициативалы, мөстәкыйльлеккә һәм иҗатка омтылучан итеп үстерү максатыннан чыгып, төркемнәрдә кешелекле һәм мәрхәмәтле атмосферасы тудыру;
- балалар эшчәнлегенә төрле төрләрен киң куллану; укыту һәм тәрбия процессының нәтижәлелеген күтәрү максатыннан аларны интегральләштерү;
- тәрбия һәм белем бирү процессын ижади оештыру;
- балаларның мөмкин булганча төрле эшчәнлекләрен файдалану; белем бирү процессын нәтижәләрәк итү максатында аларны берләштерү (интегральләштерү);
- мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү оешмалары һәм гаилә шартларында бала тәрбиясенә якын килүгә юнәлеш бирү;
- гаиләнең балалар бакчасы төркемнәре һәм, гомумән, мәктәпкәчә оешма тормышында катнашуын тәмин итү;
- балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәп эшендә мәктәпкәчә яшьтәге балага кирәгеннән артык акыл һәм физик эш йөкләмәү максатыннан дөвамчанлыкны саклау;
- региональ якын килүне гәмәлгә ашыру.

Эш программасының төп фикере - укыту, тәрбияләү, сәламәтлеген саклау белән бергә баланың шәхесен үстерү.

Эш программасының күрсәткече:

*Белем өлкәләрен интеграцияләү нигезендә тулы педагогик процессны төзү;

*Балаларның яшь һәм шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып төп юнәлешләр – физик, социаль-шәхси, танып белү-сөйләм, нәфис-нәфасәти үсеш юнәлешләре буенча төрлеяклап үстерү;

*Балаларның ижади сәләтен ачу, сәләтлеләрне табу, шәхси үстерү өчен яңа технологияләр куллану;

*Балаларның мөмкинчелегеннән, кызыксынучанлыгыннан, сорауларыннан чыгып төрле төр эшчәнлекләрен үстерү;

*Эчтәлекле аралашуга, сөйләшүгә төзелгән шәхси һәм төркем белән эшчәнлекләр оештыру;

*Балага эшчәнлектә үзен күрсәтү, эш эчтәлеген, эш төрләрен, эштә иптәш сайлау хокукы бирү.

Эш программасы түбәндәге норматив документлар буенча яраклаштырылган:

Федераль дәрәжәдә:

- Федераль закон «Рәсәй Федерациясендә белем алу» от 29.12.2012 г. N 273-ФЗ
- Закон РТ «Белем алу турында»;
- Методическими рекомендациями Минобрнауки «О разработке основной общеобразовательной программы дошкольного образования» от 21 октября 2010 года, № 03-248.

- Санитарно-эпидемиологическими требованиями к устройству, содержанию и организации режима дошкольных образовательных учреждений (СанПиН 2.4.1.3049-13);

Региональ дәрәжәдә:

- Приказ Министерства образования и науки РТ от 17.11.2010 СЭД-26-01-21-164
- «О разработке основной общеобразовательной программы дошкольного образования»;

Жирле дәрәжәдә:

- Устав муниципального бюджетного дошкольного образовательного учреждения «Детский сад №13 «Ивушка» г. Нурлат Республики Татарстан» утвержден постановлением Руководителя ИК от 13 07.2012 года №3
- Приказ МБДОУ «Детский сад № 13 «Ивушка» от 28.08.2014«О разработке примерной основной общеобразовательной программы дошкольного образования МБДОУ «Детский сад № 13 «Ивушка»
- План работы МБДОУ «Детский сад № 13 «Ивушка» на 2018-2019 учебный год.
- Основная общеобразовательная программа МБДОУ «Детский сад № 13«Ивушка» на 28.08.2014 №51

Эш программасын тормышка ашыру срогы- 1 ел (2019-2020 уку елы)

1.1.“Талым” 13 нче номерлы балалар бакчасы турында гомуми белешмә

Мәктәпкәчә яшьтәге белем бирү оешмасының атамасы:

“Талым” 13 нче балаларның танып –белү –сөйләм үсешен өстенлекле гамәлгә ашыручы гомум үстерешле балалар бакчасы” муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениясе.

Кыскача атамасы : “Талым” 13нче балалар бакчасы МБМББУ.

Мәктәпкәчә яшьтәге белем бирү оешмасының житәкчесе:

Абдуллина Роза Вазыховна

Балалар бакчасы эшчәнлегенә юнәлеше:

1.Танып белү-сөйләм үсеше, социаль-шәхси үсеш, физик үсеш, нәфис-нәфәсәти үсеш.

2.Мәктәптә укырга эзерләү (логик фикерләү, уку грамотасы.)

3.Сәламәтләндрерү һәм профилактика чаралары

Балаларның танып-белү эшчәнлеген үстерү, тәрбия һәм белем бирү процессының сыйфатын яхшырту максатында балалар бакчасы үз алдына **түбәндәге бурычларны куя:**

1. Балаларның һәрьяклап үсешен тәэмин итү юнәлешендә яңа технологияләрне, үрнәк тәҗрибәләрне киң кулланып, балаларның сәламәтлеген саклау, аларны физик яктан ныгыту буенча нәтиҗәле эш алып баруны дәвам итү.

2. Балаларга тәрбия һәм белем бирү сыйфатын камилләштерү максатыннан чыгып, федераль дөүләт белем стандартларына (ФГОС) таянып, алдынгы педагогик тәҗрибәләргә нигезләнеп, педагогларның һөнәри осталыгын үстерү һәм тәрбия-өйрәтү процессында информатив-компьютер технологияләрне куллану.

3.Балалар бакчасында бала шәхесен формалаштыруда гаилә белән бердәм эшчәнлек. Балалар бакчасы һәм гаилә арасындагы элементне халык педагогикасына, алдынгы гаилә тәҗрибәсенә таянып ныгыту, милли рухта мэхәббәт тәрбияләүгә юнәлтү.

4. “Татарстан Республикасы халыклары телләре” турындагы законны тормышка ашыруда яңа алымнарны куллану һәм укыту-методик комплекты аша балаларның сөйләмен сыйфатлы камилләштерүне дәвам итү

Балаларга белем һәм тәрбия бирү өчен түбәндәге кабинетлар эшләп килә: татар теле кабинеты, музыка һәм физкультура залы.

Балаларны балалар бакчасына кабул итү, тәрбия-белем бирү эшчәнлеген оештыру таләпләре. (СанПиН 2.4.1.3049-13).

Балаларны иртән кабул итү тәрбиячеләр яки медицина хезмәткәрләре тарафыннан ата-аналардан баланың сәламәтлеген сораудан башлана. Күрсәткечләр буенча термометрия үткәрелә. Авыру, авыруга шик тудырган балалар бакчага кабул ителмиләр, көн дәвамында

авыручыларны ата-аналары килгәнче яки ата-аналарга хәбәр итеп дөвалау оешмасына жибәргәнче башка сәламәт балалардан аералар. Авырудан соң һәм бала 5 көннән озаграк(бәйрәм, ял көннәреннән башка) килми торганнан соң балалар бакчасына авыруның диагнозы, авыру дәвамлыгы, йогышлы авырулар белән бәйләнеше булмау турындагы справка булганда гына кабул ителә.

Көн тәртибе балаларның яшь үзенчәлекләреннән чыгып төзелә һәм гармонияле үсешенә булыша. 3-7 яшьлек балаларның иң куп өзлексез уяну вакытының дәвамлыгы 5,5-6 сәгать.

Тәкъдим ителгән көндәлек прогулкаларның дәвамлыгы-3-4 сәгать. Саф һавада булуның озынлыгы табигать шартларыннан да бәйле. Һава температурасы минус 15 °С түбән, жилен тизлегә 7 м/с тан югары булганда саф һавада булу вакыты кыскартырга киңәш ителә.

Саф һавада йөрүне көнгә 2 тапкыр: көннең беренче яртысында һәм көннең икенче яртысында – көндөзгә йокыдан соң яки балалар өйгә кайтып китәр алдыннан тәкъдим ителә.

Балалар 5 сәгәттән күбрәк булган мәктәпкәчә яшәтәге балалар оешмасында 3-4 сәгать аерма белән ашау һәм көндөзгә йокы оештырыла. Балаларның көнлек йокысы 12-12,5 сәгать булырга тиеш, шуның 2-2,5 сәгәте көндөзгә йокыга бирелә. Йокы алдыннан хәрәкәтле уеннар, чыныктыру чаралары үткәрү тыела. Балалар йоклаганда тәрбияченең (яки аның ярдәмчесе) булу мәжбүри.

Көн тәртибендә 3-7 яшьлек балаларга мөстәкыйль эшчәнлек (уеннар, шәхси гигиена, уку эшчәнлегенә эзерләнү) өчен кимендә 3-4 сәгать вакыт бирелергә тиеш.

4-5 яшьлек балаларда оешкан белем бирү эшчәнлегенә дәвамлыгы 20 минуттан артмаска тиеш, аларны уен мәйданчыгында саф һавада үткәргә дә мөмкин.

Балалар бакчасы 5 көнлек эш атнасында 6.30-18.30 сәгәткә кадәр эшли.

1.2. Уртанчылар төркеме турында белешмә

уртанчы төркем – татар төркеме. Төркемдә 20 бала: 11 кыз һәм 9 малай йөри. Төркемдә 3-4 һәм 4-5 яшьлек балалар.

уртаны төркеме балаларының яшь үзенчәлекләре.

Уртанчы мәктәпкәчә яшәтәге балаларның уен эшчәнлегендә рольле мөнәсәбәтләр барлыкка килә. Бу яшәтәге балалар кабул ителгән рольдән үзләрен аера башлыйлар.

Сүрәтләнү эшчәнлегенә шактый үсеш ала. Рәсем предметлы һәм детальләштерелгән форма ала.

Кешенең график сурәте гәүдә, күз, авыз, борын, чәч, кайвакыт киём һәм аның детальләре булу белән характерлана. Сүрәтләнү эшчәнлегенә техник ягы камилләшә. Балалар төп геометрик фигураларны ясый, кайчы белән кисә, сүрәтләрне кәгазьгә ябыштыра алалар һ.б.

Конструкцияләнү катлаулана. 5—6 детальдән торган корылмалар барлыкка килә. Уйлап чыгарып конструкцияләнү, шулай ук төзү эзлеклелеген планлаштыру күнекмәләре формалаша.

Баланың хәрәкәтләнү өлкәсе вак һәм эре моториканың уңай үзгәрешләре белән характерлана.

Житезлек, хәрәкәт координациясе үсә.

Зиһенгә алу сәләте күбрәк үсеш ала. Балалар теге яки бу предметка охшаган форманы атый беләләр.

Хәтер күләме үсә. Балалар 7—8 предметның исемен истә калдыра алалар.

Тасвирлы фикерләнү сәләте үсә башлый. Балалар катлаулы булмаган мәсьәләләргә чишүдә гади схемалаштырылган сүрәтләр кулланалар.

Алдан күрә белү сәләте үсә. Объектларның пространствода урнашулары нигезендә, балалар аларның үзара йогынты ясауы нәтижәсендә нәрсә килеп чыгасын әйтә алалар.

Күз алдына китерү, уйлап чыгару (воображение) сәләте үсә. Оригиналлек һәм ирекле булу кебек сыйфатлар формалаша. Балалар мөстәкыйль рәвештә бирелгән темага зур булмаган әкият уйлап чыгара алалар.

Игътибарлылык сәләте үсә. Бала 15—20 минут дәвамында игътибарын туплап эшли алырга сәләтле.

Авазлар әйтелешә һәм дикция яхшыра. Сөйләмнең ритмик төзелешә, рифмасы игътибарга лаек. Сөйләмнең грамматик ягы үсеш ала.

Артык үпкәләүчәнлек бу яшәнең феномины булып тора. Яшәтәшләре белән бала сайлап кына аралаша башлый. Көндәшлек, ярышу барлыкка килә

Төркемдә көндәлек режим балаларның яшь үзәнчәлекләре һәм СанПин таләпләренә туры китереп төзелгән.

Атна көне, режим вакытлар	дүшәмбе
Балаларны кабул итү, уеннар, кизү тору, иртәнге гимнастика	6.30- 8.20
Иртәнге ашка әзерләнү, иртәнге аш	8.20 – 8.35
Шөгьльгә әзерлек, шөгьль	
1 төркем	8.40 – 8.55
2 төркем	9.05 – 9.25
Икенче иртәнге аш	10.20-10.40
Саф һавада йөрүгә әзерлек, уеннар, хезмәт, күзәтүчәнлек	
1 төркем	11.00-11.25
2 төркем	11.25 – 12.00
Саф һавада йөрүдән кайту, гигиеник процедуралар, көндәзгә ашка әзерлек	12.00-12.20
Көндәзгә аш	12.20 – 12.50
Көндәзгә йокы	13.00-15.10
Уяну, һава процедуралары, полдникка әзерлек	15.10 - 15.20
Полдник	15.20-15.30
Балаларның мөстәкыйль эшчәнлегә, түгәрәкләр	15.30- 15.50
Уеннар, хезмәт,	16.00 – 16.35
Кичкә ашка әзерлек. Кичкә аш	16.35 – 16.50
Игры, балаларны өйгә озату, уеннар	16.50-18.30

1.3. Оештырылган белем бирү эшчәнлегә

уртанчылар төркеме Н.Е. Вераксы, Т.С. Комарова, М.А. Васильева редакциясе астындагы “От рождения до школы” программасы буенча эшли. Бу программа ФГОС таләпләренә туры китереп төзелгән. Шушы программдан чыгып төркемдә белем эшчәнлегенә атналык тематикасы төзелде:

Тема	Вакыт
Мәктәп – белем йорты	03.09-07.09
Исәнме, балалар бакчасы	10.09- 14.09
Көз байлыклары	17.09-21.09
Яшелчәләр	24.09- 28.09
Жиләк - жимеш	01.10- 05.10
Безнең гаилә	08.10- 12.10
Алтын көз	15.10-19.10
Жиһазлар	22.10- 26.10
Мониторинг	29.10-02.11
Агачлар	05.11 – 09.11
Савыт - саба	12.11- 16.11
Соңарган көз	19.11-23.11
Һөнәрләр	26.11-30.11
Жир өсте транспорты	03.12-07.12
Су һәм һава транспорты	10.12-14.12

Юл йөрү кагыйдэләре	17.12 -21.12
Яңа ел	24.12-28.12
Яңа ел	28.12-31.12
Кыш	09.01-11.01
Киём, баш киеме, аяк киеме	14.01-18.01
Китаплар	21.01-25.01
Әкиятләр илендә	28.01-01.02
Кыргый хайваннар	04.02-08.02
Өй хайваннары	11.02-15.02
Өй кошлары	18.02-22.02
Әтиләр бәйрәме	25.03-01.03
Исэнме яз!	04.03-07.03
Әниләр бәйрәме	11.03-15.03
Чәчәкләр	18.03-22.03
Кошлар	25.03-29.03
Бөжәкләр	01.04-05.04
Кәлтә	08.04-12.04
Бүлмә гөлләре	15.04-19.04
Минем илем	22.04-26.04
Жиңу көне өчен сезгә зур рәхмәт!	29.04-08.05
Юл йөрү кагыйдэләре	13.05-17.05
Тиздән жәй	20.05-24.05
Саубул, балалар бакчасы	27.05-31.05

Икенче кечкенәләр төркеме Н.Е. Вераксы, Т.С. Комарова, М.А. Васильева редакциясе астындагы “От рождения до школы” программасы буенча эшли. Бу программа ФГОС таләпләренә туры китереп төзелгән. Шушы программдан чыгып төркемдә белем эшчәнлегенң атналык тематикасы төзелде:

Тема	Вакыт
Исэнме бакча	03.09-07.09
Көз нәрсә бүләк итте?	10.09- 14.09
Иске бакча яфрактардан тора	17.09-21.09
Безнең бүлмәдә уенчыктар	24.09- 28.09
Безнең бакчада яхшы	01.10- 05.10
Кояш кайда куна?	08.10- 12.10
Мәче һәм мәче баласы	15.10-19.10
Жиләк – жимеш агачлары	22.10- 26.10
Мониторинг	29.10-02.11
Жил чыкты	05.11 – 09.11
Жәнлекләр ничек кышка әзерләнә?	12.11- 16.11
Савыт – сабалар	19.11-23.11
Безнең гаилә альбомы	26.11-30.11
Кыш килде	03.12-07.12
Урманда кыш	10.12-14.12
Киёмнәр кибете	17.12 -21.12
Уенчыктар белән бәйрәм	24.12-28.12
Көн һәм төн	28.12-31.12
Кыргый хайваннар	09.01-11.01

Өй туе	14.01-18.01
Куянга булышыйк	21.01-25.01
Зур һәм кечкенә йолдызлар	28.01-01.02
Этиләрне котлыйбыз	04.02-08.02
Үзебез самолет төзибез	11.02-15.02
Юлда йөрү кагыйдәләрен өйрәнү	18.02-22.02
Кирәк төрле әниләр	25.03-01.03
Кунакка барабыз	04.03-07.03
Янәшәдә кем яши	11.03-15.03
Көнкүреш приборлары	18.03-22.03
Без космонавтлар	25.03-29.03
Кояш куяннары	01.04-05.04
Безнең кишәрлектәге куаклар	08.04-12.04
Бу өйне кем төзегән	15.04-19.04
Без кайда яшибез?	22.04-26.04
Мониторинг	29.04-08.05
Яңгыр жырын жырлый	13.05-17.05
Алты аяклы нәниләр	20.05-24.05
Светофор безнең дус	27.05-31.05

ФГОС таләпләренә туры китереп оештырылган **белем бирү өлкәләре** түбәндәгечә:
Уртанчы төркемдә

Оештырылган белем бирү өлкәләре	Саны
Танып белү үсеше. Төзү һәм тәҗрибә эшчәнлегенә. ФЭМП һәм әйләнә – тирә белән танышу	2
Сөйләм эшчәнлегенә (матур әдәбият белән танышу)	1
Ижади – эстетик үсеш. Сәнгать үсеше. Рәсем, ябыштыру. Жыр	0,5 /0,5 2
Физик үсеш (Физик культура, сәламәтлек)	3
Социаль– шәхси үсеш (Хезмәт һәм куркынычсызлык, социальләштерү) интеграция эчендә	1
Барлығы:	10

ФГОС таләпләренә туры китереп оештырылган **белем бирү өлкәләре** түбәндәгечә:
Икенче кечкенәләр төркемендә

Оештырылган белем бирү өлкәләре	Саны
Танып белү үсеше. Төзү һәм тәҗрибә эшчәнлегенә. ФЭМП һәм әйләнә – тирә белән танышу	2
Сөйләм эшчәнлегенә (матур әдәбият белән танышу)	1
Ижади – эстетик үсеш. Сәнгать үсеше. Рәсем, ябыштыру. Жыр	0,5 /0,5 2
Физик үсеш (Физик культура, сәламәтлек)	3
Социаль– шәхси үсеш (Хезмәт һәм куркынычсызлык, социальләштерү) интеграция эчендә	1
Барлығы:	10

ФГОС таләпләренә туры килгән белем өлкәләреннән чыгып, балаларның яшь үзенчәлекләре һәм СанПин таләпләренә туры китереп, **атналык оештырылган белем бирү эшчәнлегенә** төзелде.

Атна көне	Икенче кечкенәләр подгруппасы	Уртанчылар подгруппасы
ДҮШӘМБЕ	Танып белү үсеше(тирә – юнь) 9.00 – 8.15 Физик үсеш 9.25 – 9.40	Физик үсеш 9.00 – 9.20 Танып белү үсеше (тирә – юнь) 9.30 – 9.50 <i>Дополнительное образование</i> “В гостях у язычка” 15.30 – 15.50
СИШӘМБЕ	Эстетик үсеш(рәсем, әвәләү) 9.00 – 9.15 Эстетик үсеш (жыр) 9.30 – 9.45 *Матур әдәбият белән таныштыру	Эстетик үсеш(рәсем, әвәләү) 9.00 – 9.20 Эстетик үсеш (жыр) 9.30 – 9.50
ЧӘРШӘМБЕ	Танып – белү үсеше (ФЭМП) 9.00 – 8.15 Физик үсеш 15.50 – 16.05	Танып – белү үсеше(ФЭМП) 9.15-9.35 Физик үсеш 16.05 – 16.25
ПӘНЖЕШӘМБЕ	Сөйләм үстерү 9.00 – 9.15 Эстетик үсеш (Жыр) 9.25 -9.40	Эстетик үсеш (Жыр) 9.00 -9.20 Сөйләм үстерү 9.30 – 9.50 *татар теле
ЖОМГА	Социаль– шәхси үсеш.9.00 – 9.15 Физик үсеш (саф һавада)9.25 – 9.45	Физик үсеш 9.00 – 9.20 Социаль– шәхси үсеш 9.30 – 9.50 “Сәламәт нәни”түгәрәге 16.00 – 16.20 *Татар әдәбияты белән таныштыру

2. Белем өлкәләре

2.1. «ФИЗИК ҮСЕШ»

Сәламәтлек

Аңлатма язуы

«Сәламәтлек» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларның сәламәтлеген саклау, аларда сәламәтлек культурасы нигезләрен формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлдерелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Балаларның физик һәм психик сәламәтлекләрен ныгыту буенча эшнә; оешма төрән һәм тибын, булган шартларны, төркем тулылыгын, балаларның сәламәтлек һәм үсеш үзенчәлекләрен, шулай ук төбәктәге климатик һәм ел фасыллары үзенчәлекләрен исәпкә алып, бала организмын чыныктыру эшен дәвам итү.

Шәхси гигиена процесслары турындагы күзаллауларын баету. Гигиена нормалары һәм кагыйдәләрен аңлы һәм мөстәкыйль рәвештә үтәүләренә ирешү.

Гади һәм чиста киенү, киёмнәрне тәртипләп төрү, бүлмәдә чиста аяк киёмнәдә йөрү күнекмәләрен үстерү.

Ашаганчы һәм ашагач, пычрангач, туалеттан соң кулларын мөстәкыйль рәвештә юарга, тешләрен чистартырга, ашаганнан соң авызны чайкарга, йоклар алдыннан аякларны юарга гадәтләндерү.

Пөхтә ашау күнекмәләрен камилләштерү: ризыкны азлап кына алу, тавышсыз гына ашау, бик кайнар ризык ашамау, коймау, савыт-сабаны дөрес файдалану.

Милли ризыклар һәм эчемлекләр (умач, татарча азу, казам пылавы, кара жимеш һәм өрекле чәй, хуш исле чәй һ. б.) белән таныштыру.

Бала организмы өчен кирәк булган витаминнар турында күзаллау булдыру. Ризык кабул итү режимын үтәү, жыләк- жимеш, яшелчә, балык һәм сөт ризыкларын (кайнаган сөт, кефир, корт),

ит һәм башка файдалы ашамлыкларны куллануга ихтыяж тәрбияләү.

«Сәламәтлек» һәм «авыру» төшенчәләре, халык медицинасының кайбер чаралары белән таныштыру. Бәрелгәндә, киселгәндә үз-үзең һәм башка балаларга элементар ярдәм күрсәтү, үз сәламәтлегең турында кайгырту күнекмәләре формалаштыру.

ФИЗИК КУЛЬТУРА

Аңлатма язуы

«Физик культура» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларда физик культурага кызыксыну һәм аңлы караш, гар-монияле физик үсеш формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели. Балаларда хәрәкәт активлыгына ихтыяж формалаштыру. Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре беллеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү. Кагыйдәләренә мөстәкыйль рәвештә үтәргә өйрәтү. Хәрәкәтләнү тәҗрибәсен баеп. Хәрәкәтле уеннарда балаларның иҗади сәләтләрен (уен вариантлары, катнаш хәрәкәтләр уйлап чыгару) үстерү.

САФ ҖАДА ХӘРӘКӘТЛЕ УЕННАР

Хәрәкәтле уеннар балаларның физик үсешенә булыша, сәламәтлекләрен ныгыта, хәрәкәт координациясен яхшырта. Әлегә уеннар ярдәмендә бала тырыш, көчле, сәләтле, нык ихтыярлы булып үсә. Бу уеннарны уйнаганда билгеле бер кагыйдәләренә үтәлү мәҗбүрилегенә балаларны тәртипкә, үз эш гамәлләр, хәрәкәтләрен барларга өйрәтә. Уенның шартларын истә калдыру аша балаларда күзәтүчәнлек тәрбияләнә, истә калдыру сәләте, хәтер эшчәнлегенә яхшыра. Уен бапрышанда балалар бергәләп уйнау, хәрәкәт итү, ситуацияне хәл итү кебек күнекмәләргә өйрәнәләр, башка балалар арасында үзегне тоту, гомуми кагыйдәләргә буйсыну кебек тәртип кагыйдәләрен үзләштерәләр.

2.2. «СОЦИАЛЬ-ШӘХСИ ҮСЕШ»

ХЕЗМӘТ

Аңлатма язуы

«Хезмәт» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә балаларда хезмәткә уңай мөнәсәбәт формалаштыру максатын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Татар халык әкиятләре ярдәмендә хезмәт эшчәнлегенә турында күзаллаулар формалаштыру. Баланың эш барышын татар шагыйрьләренә хезмәт турындагы шигырьләре белән бәйләү.

Балаларга аңлаешлы һөнәрләр (төзүче, электрик, сантехник һ. б.) белән таныштыруны давам итү. Өлкәннәренә хезмәт чичәнлегенә мәгънәсе турында күзаллаулар формалаштыру. Хезмәт эшчәнлегенә төп бурычы булып тора. Бу бурычны тормышка ашыру түбәндәге мәсьәләләренә чишү аша башкарыла:

- зурлар хезмәте белән танышу, хезмәтнең җәмкыятькә кирәклегенә һәм файдасы турында күзаллауларын формалаштыру һәм кеше хезмәтенә хөрмәт, хезмәтнең нәтиҗәсенә сак караш тәрбияләү;

- балаларның хезмәт эшчәнлеген оештыру, эш тәҗрибәсе, эшенә оештыру, зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара уңай мөнәсәбәтләр урнаштыру күнекмәләрен камилләштерү.

Белем өлкәсе “Социаль- шәхси үсеш” җәмгыятьтәге әхлак һәм әдәп кануннарын үзләштерүгә юнәлгән.

Планлаштыру интеграция принциплары һәм төрле хезмәт һәм иҗат эшчәнлегенә, көнкүрештәге куркынычсызлык кагыйдәләре формалаштыру буенча төзелгән (ФГОС ДО).

Куркынычсызлык

Аңлатма язуы

«Куркынычсызлык» белем бирү эшчәнлегенә эчтәлегенә үз тормышыңның куркынычсызлыгы нигезләрен һәм экологик аң (әйләнә-тирә дөнья куркынычсызлыгы) алшартларын формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Тормыш куркынычсызлыгы нигезләрен формалаштыру

Балаларны балалар бакчасында көндәлек режим һәм үз- үзләрен тотуның иң элементар кагыйдәләре белән, бүлмәдә хәвеф-хәтәрсез йөрү кагыйдәләре белән таныштыруны давам итү.

Үз тормышың куркынычсызлыгы нигезләре турында белемнәренә үзләштерү, саклык,

сизгерлек хисе тәрбияләү. Кайчы, пычак, очлы предметлар белән эш итүдә, спорт инвентаре, пыяла предметлар кулланганда сак булырга күнектерү.

Балаларны тормышта яңа, алар өчен гадәти булмаган очрақларда, таныш булмаган кешеләр белән очрашканда үз-үзләрен дәрәс тотарга өйрәтү.

Юлларда хәвеф-хәтәрсез йөрү тәртибе формалаштыру

Юл хәрәкәтендә светофорның кызыл, сары, яшел төсләренә урнашу тәртибе һәм мәгънәләре белән таныштыру. Светофор сигналы буенча хәрәкәт итәргә күнектерү.

Балаларны юнәлешләренә (алга - артка, өскә - аска, уңга - сулга) аерырга гына түгел, шулай ук күрсәтелгән юнәлештә йөрергә, үзгә карата теге яки бу эйбернең торышын (миннән сул якта - өй, уңда - машина, алда - жәяүлеләр, артта - велосипедчы) билгеләргә өйрәтү.

Чагыштырмача хәрәкәт итү тизлеген (тиз, акрын) билгеләргә, транспорт чараларының (трамвай, автобус, янгын сүндерү машинасы, ашыгыч ярдәм машинасы һ. б.ның) тавыш сигналларын аерырга, тавыш чыганагының кайда булуын сиземләргә, кирәк очрақта туктарга өйрәтү. Ишетү-хәрәкәт координациясен үстерү.

Кайбер жәмәгать транспортлары (троллейбус, автобус, трамвай, поезд, самолёт, теплоход һ. б.) турында күзаллауларны баеп; маршрут транспорты (автобус, троллейбус, трамвай) тукталышы урыннарын билгеләү; «Автобус яки троллейбус тукталышы»н аңлатучы билге белән таныштыру. Жәмәгать транспортына утыру һәм аннан чыгу кагыйдәләренә игътибар итү.

Балаларга метрополитен, тимер юл, поезд, машинист хезмәте, тимер юлда һәм тимер юл транспортында үз-үзгә тоту кагыйдәләре турында сөйләү. Тимер юл макеты белән таныштыру.

Урамда үз-үзгә тотуның иң элементар кагыйдәләрен (йөгәргә, кычкырмау, тротуар кырыеннан йөрмәү һ. б.) үтәргә ирешү. Жәяүле юлы белән, «жәяүлеләр юлы» билгесе белән таныштыру; урамны кайда һәм ничек аркылы чыгу турында, велосипедта йөрү кагыйдәләре турында аңлату.

Уңга һәм сулга борылышлар ясап, түгәргә буенча, предметларны әйләнәп үтеп, өч тәгәрмәчле велосипедта йөрергә өйрәтүгә дөвәм итү. Үз хәрәкәтләре белән идәрә итә белү, тормозга басып туктата алу күнекмәләрен үстерү. Спорт мәйданчыгында иркен ориентлаша белүне камилләштерү.

Транспорт чараларының охшаш һәм аермалы якларын табарга, билгеләнгән үзлекләре һәм функциональ үзгәчлекләре буенча чагыштырырга һәм төркемнәргә берләштерергә өйрәтү, алынган мәгълүматны гомумиләштерергә тырышуларын («Охшашны жый», «Оча, йөзә, йөри» һ. б.) хуплау.

Өлкәннәр хезмәте турындагы белемнәрен киңәйтү: троллейбус (автобус) йөртүче троллейбус (автобус) йөртә; кар жыйгыч машинаны йөртүче юлларны кардан чистарта; ЮХИДИ инспекторы юлларда автомобильләр хәрәкәтен жайга сала һ. б.; эш төрләре һәм эш максаты арасында бәйләнеше ачыкларга ярдәм итү.

Балаларның, сюжетлы-рольле уенда юлда имин йөрү кагыйдәләрен чагылдыру өчен, мөстәкыйль рәвештә пред-метлы-уенлы мохит тудыруларын, модульләргә уен мәгънәсе бирүләрен, образлы һәм техник уенчыкларны, аларны алыштыручы алмаш предметларны куллануларын хуплау.

Балаларны уен ситуацияләрендә шартлы уйдирманың максатын аңларга, коллективта уен кагыйдәләренә яраклашып эш итәргә, игътибарлы булырга, уен персонажларының (транспорт йөртүчеләр, жәяүлеләр, пассажирлар һ. б.) роль буенча хәрәкәтләрен төгәлрәк башкарырга, ишетү һәм күрү сигналларына, әйләнә-тирәдәгә көтелмәгән үзгәрешләргә тиз жавап бирергә, мөстәкыйльлек күрсәтергә һәм мәйданда ориентлашырга өйрәтү.

Мөстәкыйль дидактик уеннарда балаларның алган тәжрибәләрен файдалануга шартлар тудыру. Төрле характердагы ял итү уеннары оештыру; юл йөрү кагыйдәләрен өйрәнү өчен әһәмиятле ситуацияләренә эченә алган уен-мавыгулар, курчак театры, сәхнәләштерелгән гади әсәрләр, уеннар өйрәнү.

Балаларда, шартлар буенча һәм үзләре уйлап тапканча, шәһәр (авыл) урамнары макетын төзү теләкләрен үстерү. Балаларны объектларның пространстводагы сурәтләмәләрен - озынлыкларын (биеклекләр, киңлекләрен) аера белү; деталь һәм аның өлешләрен урынын (өстән, астан, өстенә, астына һ. б.) билгеләүгә; объектларны (деталь һәм аның өлешләрен һ. б.ны) анализларга өйрәтү; тимер юллар, ике яклы хәрәкәт итү юллары, күперләр, гаражлар һ. б.төзүгә омтылышларын үстерү.

Балаларны табигать күренешләренә, тәүлектәге үзгәрешләргә һәм аларның әйләнә-тирәдә чагылышына (кич - урамда караңгы төшә - багана башларында фонарьлар яна, машиналар фараларын кабыза) игътибар итәргә өйрәтү.

Экологик аң алышларын формалаштыру

Балаларны хайваннар белән очрашканда сак булырга өйрәтү, агулы үсемлекләрен үзлекләре турында кисәтү.

Кайбер куркыныч сыеклеклар, газсыман матдәләр, ут, зарарлы ашамлыклар турында, витаминнар, дару препаратларын күп күләмдә кабул итүнең куркынычлыгы турындагы күзаллауларын үстерү.

СОЦИАЛЬЛӘШТЕРҮ

Аңлатма язуы

«Социальләштерү» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларның социаль характердагы беренчел күзаллауларын үзләштерү бәм балаларны социаль мөнәсәбәтләр системасына кергү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Туган телдә аралашырга теләкләрен хуплау; башка кешеләр белән аралашканда, аларның тәкъдимнәренә әдәпле итеп җавап бирү; төрле эшчәнлек төрләрендә өлкәннәр һәм балалар белән телдән һәм телдән булмаган бәйләнешләр урнаштыру.

Әйләнә-тирә, туган шәһәр (авыл), республика вакыйгалары турында әңгәмәләрне хуплау.

Аралашу культурасы формалаштыру (сөйләшүченең милләтенә карап, ачык йөз күрсәтеп, шул телдә исәнләшү һәм сабуулашу; үтенеч һәм тәкъдимнәр белән ягымлы итеп мөрәҗәгать итү; күрсәткән хезмәте, ярдәме, сый-хөрмәте өчен рәхмәт белдерү).

Балаларны ил, республиканың күренекле төп бәйрәмнәрен билгеләп үтәргә өйрәтү. Балалар оешмасы, республика, ил тормышына баланың мөнәсәбәте, катнашы булуын аңлавына ирешү. Өлкәннәр һәм яшәтешләре (өч-дүрт бала) белән күмәк уеннарда катнашуга теләк уяту; әйләнә-тирәдәге тормыш, ха-лыклар яшәеше темасына татар язучылары һәм шагыйрь-ләрәнең әдәби эсәрләре, мультфильмнар буенча, уен өчен катлаулы булмаган сюжетлар тәкъдим итү.

Уендагы иптәшләр арасында рольләренә бүлә белергә, уен өчен кирәкле өй кирәк-ярагы (көянтә-чиләкләр, казан, уклау һ. б.), милли костюм, ювелир (зәркән) бизәнү әйберләре, читекләр һ. б., милли уенчыклар, музыка уен кораллары сайларга һәм аларны рольгә туры китереп файдаланырга өйрәтү.

Милли киёмдәге курчакларны, образлы уенчыкларны, бибабо, кулдан ясалган уенчыклар һәм кайбер сәнгатьлелек чараларын, кул хәрәкәтләре, мимика, интонация кулланып, театральләштерелгән һәм режиссер уеннарында катлаулы булмаган сюжетлар буенча (татар халык әкиятләре буенча куелган мультфильмнардан) ситуацияләрне уйнап күрсәтү.

Баланың үзе, эти-әниләренә милләте турындагы күзаллавын формалаштыру. Гаилә рәсемнәрен караганда, эти-әниләре белән охшаш чалымнары булуына игътибар итү. Фото-сурәттәге кешеләрнең эмоциональ халәтен билгеләргә, аларның кәефләрен гаилә тормышындагы билгеле бер вакыйга белән бәйләргә өйрәтү. Гаилә турында һәм үзенең шул гаилә әгъзасы булуы турында; гаиләнең барлык әгъзаларының һәм баланың үзенең бурычлары, мавыгулары, яллары турында; гаилә гореф-гадәтләре, йолалары, бәйрәмнәренә матурлыгы һәм әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә истәлекләренә сакчыл караш тәрбияләү.

2.3. «ТАНЫШ БЕЛҮ ҮСЕШЕ»

ӘЙЛӘНӘ - ТИРӘ БЕЛӘН ТАНЫШУ

Аңлатма язуы

«Танып белү үсеше» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларда танып белү ихтыяжларын һәм акылны үстерү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Баланы үзе яши торган урам, шәһәр (авыл), республика исемнәрен әйтергә өйрәтү. Шәһәрнең (авылның) истәлекле урыннары турында сөйләү.

Туган шәһәрдә (авылда) булган вакыйгалар турында әңгәмәләрдә ешрак катнашу тәҗрибәсе туплауларына ирешү. Туган як образлары белән бәйлә буклетлар, журналлар, рәсемле китаплар, альбомнар, истәлекле урыннарда гаилә белән төшкән фотосурәтләр, значоклар, открыткалар жыелмасы тупларга теләк тудыру.

Кеше яши торган торак төзелеше (шәһәрдә һәм авылда), йорт кирәк-яраклары турында күзаллаулар булдыру. Кеше кулы белән ясалган җайланмаларның төзелеше һәм билгеләнеше турында сораулар бирергә, һәр яңалык белән танышырга омтылыш тәрбияләү.

Кешенең хужалык эшчәнлеген - үзе, тору урыны, йорт хайваннары һәм үсемлекләр, ишегалдының, урамының чисталыгын - кайгыртуы турында беренчел күзаллаулар формалаштыру. Шәһәр (авыл) урамнарын, торак йортларны тәртиптә тотарга теләк тудыру.

Бирелгән урынның кайбер үсемлекләре: агачлар (нарат, өрәңге), бүлмә гөлләре (бальзамин, фуксия), гөмбәләр (ак гөмбә, майлы гөмбә, баллы гөмбә), җимешләр (алма, слива), яшелчәләр (кыяр, помидор, суган, кишер, шалкан), җиләкләр (кура җиләге, миләш, чия, карлыган) белән таныштыруны дәвам итү. Өлкәннәргә җиләк-җимеш, яшелчәләр уңышын җыярга булышу теләге тудыру.

Бөҗәкләр (кырмыска, умарта корты, коңгыз, шөпшә) турындагы күзаллауларын баету; кыргый һәм йорт хайваннары, төркемдәге табигать почмагында яшәүчеләр белән танышуны дәвам итү. Балалар бакчасындагы участокка очып килүче кошларны (чыпчык, кызылтүш, песнәкне) күзәтү оештыру, аларны ел буена өстәмә ашатырга теләк уяту. Балаларның кырда, урманда, елгада күргәннәрен сөйли алуларына ирешү. Үзләренә ошаган үсемлек, хайван, табигать почмагының рәсемен ясарга, фотога төшерергә омтылыш тәрбияләү

ЭЛЕМЕНТАР МАТЕМАТИК ТӨШЕНЧӘЛӘР ФОРМАЛАШТЫРУ

Аңлатма язуы

Элементар математик төшенчәләр формалаштыру баланың акыл үсешендә зур урын алып тора. Оештырылган белем бирү эшчәнлегендә күп төрле дидактик уеннар кулланыла, логик мәсьәләләр чишелә.

Ел ахырына балалар алган белемнәр:

- предметларның характерлы билгеләрен аералар (төс, форма, зурлык);
- 5кә кадәр саны беләләр, барлыгы ничә? сорауына җавап табалар;
- предметларны чагыштырып парларын табалар;
- 3-5 предметны бергә зурлыклары буенча чагыштыралар, үсү бару тәртибендә урнаштыралар;
- геометрик фигураларны һәм җисемнәрне аералар: өчпочмак, түгәрәк, квадрат, турыпочмаклык; шар, куб, цилиндр; аларның үзенчәлекләрен күрсәтә беләләр;
- пространствода һәм кәгазьдә ориентлаша алалар;
- уң һәм сул кулны аералар;
- тәүлек төшенчәсен аңлайлар.

2.4. «СӨЙЛӘМ ҮСЕШЕ»

МАТУР ӘДӘБИЯТ БЕЛӘН ТАНЫШУ

Аңлатма язуы

«Матур әдәбият уку» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларда китап укуга кызыксыну һәм ихтыяж формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Әдәби эсәрләренң төрле жанр һәм тематикасын - халык әкиятә, татар язучылары һәм шагыйрьләренң хикәя, шигырьләрен, шигъри фольклорның кече формаларын тыңлау, аларның эчтәлегенә хисләрен белдерү сәләтен үстерү.

Әкият геройлары һәм аларның характерлары, чынбарлыкта булган хәлләр, балалар һәм

өлкәннәр эшлэгән эшләр турындагы күзаллаулар ярдәмендә баланың эчке дөнъясын баеп, укыганны аңлар өчен сораулар бирү һәм фикер алышу.

Тәрбияче ярдәмендә татар әкиятләреннән өзекләре сәхнәләштерергә өйрәтү.

Укыган әсәрдән аеруча кызыклы, сәнгатьле өзекләре кабатлаганда, балаларга сүзләре һәм катлаулы булмаган фразаларны әйтеп бетерергә мөмкинлек бирү.

Кечкенә күләмле шигырьләре, шигъри фольклорның кече формаларын яттан сөйләүләрен хуплау.

Уен һәм сәнгать эшчәнлекләрен, конструкцияләү һ. б. ны әдәби образлар белән баеп.

СӨЙЛӘМ ТЕЛЕН ҮСТЕРҮ

Аңлатма язуы

Балада туган теленә карата кызыксыну уяту. Уен ситуацияләре, мәгълүмати-аралашу технологияләре куллану, балалар эшчәнлегенә төрле төрләрен (уен, аралашу, нәтижәле эшчәнлек төрләрен) оештыру аша сөйләмне аңлау һәм туган телдә сөйләшәсе килү теләге уяту.

Туган телендә аралашуны үзләштерү өчен шартлар булдыру.

Авазларны дәрәс әйтү, сәнгатьле сөйләм нигезләрен формалаштыру.

2.5. «ИЖАДИ - ЭСТЕТИК ҮСЕШ»

СӘНГАТЬ ИЖАДЫ

Аңлатма язуы

«Ижади сәнгать» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларда әйләнә-тирәдәге матурлыкка кызыксыну уятуны һәм үз-үзләрен күрсәтү ихтыяжларын канәгатьләндерүне формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Рәсем ясау

Балаларның игътибарын табигать матурлыгына юнәлдерү, алар белән берлектә үсемлек һәм хайваннар дөнъясы объектларының форма, төс, төзелеш камиллегенә соклану.

Татар декоратив-гамәли сәнгәте әсәрләре белән танышуны дәвам итү.

Балаларны «орнамент» төшенчәсә белән таныштыру. Татар орнаментында оста итеп чагылдырылган чын чәчәк-үсемлек мотивларын карау. Бизәкнең өлешләрен аера белергә өйрәтү.

Балаларны декоратив эшчәнлеккә тарту: өч яфрак (бер ноктадан өч тапкыр буяу), күкчәчәк, ромашка (акчәчәк), миләш, гөлжимеш һ. б. ны ясау ысулларын күрсәтү.

Бер, ике яки берничә төсне кулланып, гади элементлардан торган тасма (бордюр) бизәгә ясыя белүне формалаштыру. Чәчәкле үсемлекләргә төсләре туры китерү кирәклегенә игътибар итү.

Берничә өлештән (кош, күбәләк, умарта корты фигуралары) торган предметларның формасын һәм төзелешен чагылдырырга өйрәтү.

Төсмерләр (зәңгәрсү, соры, алысу, шәмәхә) белән таныштыру, төсләре тою хисен үстерү.

Татар декоратив-гамәли сәнгәте үрнәкләре буенча күмәк эшләре үтәүгә тарту.

Туган шәһәр (авыл) тормышыннан матур вакыйгаларны рәсемгә төшерергә теләк уяту. Рәсемнәре бергәләп карау һәм нәрсә ясаганны сөйләүләренә ирешү. Ижади активлык тудырырга булышу.

Ябыштыру

Кисеп ябыштыру сәнгәтенә кызыксыну уяту, аның эчтәлеген катлауландыра һәм төрле сурәтләү мөмкинлекләрен киңәйтә бару.

Туры сызык буенча башта кыска, аннары озынрак тасмалар кисәргә өйрәтү. Төсле кәгазьдән киселгән тасмалардан предмет сурәтләргә өйрәтү. Сирень, артыш чәһәкләреннән торган композиция төзү өчен, өзек-өзек аппликация техникасы белән таныштыру.

Чәчәкләр, жиләк-жимешләр һ. б. ны ясау өчен, квадраттан түгәрәкләр һәм турыпочмактыктан оваллар кисәргә күнектерү. Бизәү максатыннан полосада, квадрат, түгәрәктә декоратив бизәкләр төшерергә өйрәтү. Ритм-тоемлау хисен уяту.

Бер бит кәгазьдә берничә предметны кисеп ябыштыру юлы белән (урам, шәһәр), балаларны

сюжетлы аппликация төзүгә якин китерү. Пөхтә эшләү күнекмәләре булдыру.

Татар декоратив-гамәли сәнгатенең үрнәкләре буенча эзер формалардан (чәчәкләр, күбәләкләр, кошлар) коллектив композиция төзегәндә, үзара ярдәмләшеп эшләү теләге уяту.

Әвәләү

Әвәләп ясау белән кызыксынуны үстерү; балчыктан (тозлы камыр, пластилин) әвәләү күнекмәсен камилләштерү.

Зур кисәктән кечерәк кисәкләр өзеп яки чөметеп алу, аларны бармаклар ярдәмендә түгәрәкләп тәгәрәтү, өлешләрне тоташтыру (чәчәк, гранат, миләш җимешләре); янчелгән шарның өстен шомарту, җиңел генә тарттырып, кырыйларын чөметкәләп чыгу - бөрү (гөбәдия, вак бәләш һ. б.) күнекмәләре формалаштыру. Махсус таякчык (стека) ярдәмендә ике яки дүрт кисәккә бүлөп (бәләш кисәкләре), килеп чыккан формаларны үзгәртәргә тырышуларын хуплау.

Яңа форма барлыкка китерү өчен, шарның уртасын яньчөп, чокыр ясау ысулын куллану. Махсус таякчыкны файдалану ысуллары белән таныштыру. Әвәләп ясалган әйберләргә шушы таякчык ярдәмендә милли бизәкләр төшерәргә омтылуларын хуплау.

Балчык (тозлы камыр, пластилин) белән пөхтә итеп эшләргә күнектерү.

Әвәләп ясалган әйберләргә күмәк композициягә (тәлинкәдәгә сый, чәй сервисы һ. б.) берләштерү. Уртақ эш нәтижәсен күрөп шатлану хисләре уяту. Декоратив әвәләп ясауда халык уенчыклары үрнәкләре (Шәмәрдән, Актүбә һ. б. уенчыклар) буенча иң гади образлар тудырырга теләк уяту.

Өстәл театрында куллану өчен, татар халык әкиятләре буенча сюжет әвәләп ясауга кызыксыну һәм теләк тудыру. Балаларда өлкәннәр белән уртақ эш нәтижәләрен күрөп шатлану хисләре уяту.

ҖЫР

Аңлатма язуы

«Музыка» белем бирү эшчәнлегә эчтәлегә балаларның музыкальлекләрен, музыканы хис-тойгы белән кабул итү сәләтләрен үстерү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Татар музыкасына карата кызыксыну уяту, аны тыңларга теләк белдерү. Аның хисләр-образлы эчтәлегә турында сөйләү, кичерешләр белән бүлешү.

Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлап, музыканың төп өч жанры: «жыр», «бию», «марш» төшенчәләрен бирү. Балаларның музыка характерын, кәефен бирә белү сәләтләрен үстерү.

Музыка уен кораллары (курай, кубыз, тальян гармун һ. б.) һәм аларның яңгырашы белән танышуны дәвам итү. Татар жырларын дөрес, сәнгатьле итеп һәм аңлап башкарырга, сүзләрен ачык итеп әйтергә күнектерү.

Татар биюенә хас гади хәрәкәтләр («аяк очларында атлап йөрү», «чүгү», «аяк очларында күтәрелү», «берле бишек», «баш-үкчә», «култыклашып әйләнү», «борма» (гади вариант) һ. б.) белән таныштыруны дәвам итү.

Музыка характерына туры китереп, ритмлы хәрәкәтләр башкаруны формалаштыру.

Хәрәкәтле импровизацияләрдә музыкаль образны чагылдырырга омтылуны хуплау, балалар белән бергә гәүдәләнеш вариантларын («тәкәббер» этәч, «кайгыртучан» тавыклар, тик-тормас чебиләр һ. б.) тикшерү, музыкаль әкият эчтәлегә һәм характерына дөресрәк туры килә торган образны сайларга булышу, һәр ижади табышны хуплау.

Балалар эшчәнлегенең төрле структурасына музыка өстәү; матур әдәбият, сынлы һәм театр сәнгатьләре әсәрләрен файдаланып, кәефкә туры килерлек һәм хис-кичерешләргә ярдәм итәрлек музыка астында катнаш музыкаль эшчәнлек үткөрү.

3. Милли – җирле компонент (ЭРС)

Аңлатма язуы

Тәрбияләү һәм белем бирү бурычлары:

Туган йортка, балалар бакчасына, туган илгә мэхәббәт тәрбияләү. Туган шәһәрнең күренекле урыннары белән таныштыру.

Татар халкының мәдәниятенә, горейф –гадәтенә кызыксыну уяту. Декоратив – кулланма сәнгәте белән таныштыру.

Рус халкының мәдәниятенә, горейф –гадәтенә кызыксыну уяту. Декоратив – кулланма сәнгәте белән таныштыру.

4. ӘТИ – ӘНИЛӘР БЕЛӘН ЭШ

Ай	Тема
сентябрь	<ol style="list-style-type: none"> 1.Консультация: «Культура поведения, правила и привычки» 2.Ата – аналар жыелышы. 3.Консультация: «Адаптация детей к детскому саду после летнего отдыха» 4.Ата –аналар белән әңгәмә: «4-5 яшьлек баланың физик үсеше» 5.Ата -аналар белән хезмәт (чәчәк орлыклары жыю) 6.Фотокүргәзмә «Менә жәй үтеп китте...» 7.Ата –аналар сораулары буенча консультацияләр. 8. Конкурс «Көз нәрсә бүләк итте»
октябрь	<ol style="list-style-type: none"> 1.Консультация: «Профилактика ОРВИ в осенний период» 2.Консультация: «Капризы и упрямство» 3.Стенд для родителей «Как мы живём?»-отражающий досуговую деятельность детей. 4.Совместный труд родителей с детьми (сбор листьев) 5.Беседа с родителями: «Одежда детей в разные сезоны» 6.Консультация по вопросам родителей. 7. Подготовка календарных праздников «День матери» 8. Субботник по уборке территории детского сада. 9. Осенний праздник.
ноябрь	<ol style="list-style-type: none"> 1.Консультация: «Здоровье всему голова». 2.Консультация : «Помогите детям запомнить правила пожарной безопасности» 3.Выставка детских работ «Чтобы не было пожара, чтобы не было беды» 4.Беседа: «Речевое развитие детей 4-5 лет» 7.Праздник ко дню матери. 8.Консультация по вопросам родителей. 9. Фотовыставка «Моя мама- лучшая на свете!»
декабрь	<ol style="list-style-type: none"> 2.Консультация: «Как сделать зимнюю прогулку с малышом приятной и полезной?» 3.Беседа: «Закаливание- одна из форм профилактики простудных заболеваний детей» 4. Совместный труд родителей с детьми (постройки из снега) 5. Консультация: «Безопасные праздники». 6 Подготовка к Новому Году. 7. Консультация по вопросам родителей.
январь	<ol style="list-style-type: none"> 1.Консультация: «Какие игрушки необходимы детям»» 2.Беседа: «Возможные формы совместного отдыха родителей и детей» 3.Выставка рисунков «Здравствуй, гостя Зима!»» 4.Консультация: «Сон,как важная составляющая режима дня» 5.Беседа «Формирование познавательной- исследовательской и продуктивной

	<p>деятельности у детей 4-5 лет».</p> <p>6.Консультация по вопросам родителей.</p> <p>7.Консультация: «Воспитание КГН и здоровье ребенка»</p>
февраль	<p>1.Беседа: «Ты нужен мне , папа!»- роль отца в воспитании ребёнка.</p> <p>2.Фотовыставка «Мы с папой»</p> <p>3.Консультация «Понимаем ли мы друг друга»</p> <p>4.Консультация: «Как избавить ребенка от вредной привычки?»</p> <p>5.Консультация по вопросам родителей.</p> <p>6. Консультация «Спички не игрушка, а огонь не забава»</p> <p>7. Информационный стенд «Правила дорожного движения»</p> <p>8. Празднование Масленицы.</p>
март	<p>1 Консультация: «Игрушка в жизни ребёнка»</p> <p>2.Фотовыставка: «Мы - мамы помощники»</p> <p>3.Совместный игровой досуг: «Моя мама - лучше всех»</p> <p>4 Консультация «Детские страхи»</p> <p>5. Праздник 8 марта.</p> <p>6. Консультация по вопросам родителей.</p>
апрель	<p>1. Консультация: «Развитие математических способностей у детей среднего возраста»</p> <p>2. Беседа: «Эмоциональное благополучие ребёнка в семье»</p> <p>3. Консультация «Как научить ребенка собирать игрушки»</p> <p>4. Консультация: «Роль сюжетной игры в развитии детей дошкольного возраста»</p> <p>5. Консультация по вопросам родителей.</p> <p>6 Субботник по благоустройству территории детского сада.</p>
май	<p>1.Консультация: «Дисциплина на улице – залог безопасности»</p> <p>2.Беседа: «Болезни грязных рук»</p> <p>3.Консультация: «Учим ребёнка общаться»</p> <p>4.Фотовыставка «Я и мой город»</p> <p>5.Совместный труд родителей с детьми (подготовка участка к летнему сезону)</p> <p>6.Беседа «Организация совместного отдыха на природе»</p> <p>7.Консультация по вопросам родителей.</p>

4.Материаль – техник база

Төркемдә белем һәм тәрбия бирү өчен уенчыклар һәм уен почмаклары бар.

1. **«Туган ягым - Татарстан» почмагы**
2. **“Музыкаль» почма**
3. **“Кәеф” почмагы**
4. **“Театр” почмагы**
5. **“ПДД” почмагы**
6. **“Физкультура ”почмагы**
7. **“Куркынычсызлык” почмагы**
8. **“Табигать” почмагы**
9. **“Сөйләм үсеше” почмагы**
10. **“Математика” почмагы**

Шулай ук төркем кибет, чэчтараш, гаилә, шифахәнә, даруханә, транспорт, почта сюжетлы-рольле уеннар өчен жиһазлар һәм әсвәпләр белән тулыландырылган.

Әдәбият

Төп программалар:

1. Комплекслы программа «Туганнан мәктәпкә кадәр» Веракса Н.Е., Комарова Т.С., Васильева М.А.
2. “Талым” балалар бакчасының төп белем бирү программасы. Парциаль программалар:
  1. “Ин матур суз”: Эти-әниләр һәм балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен уку китабы.- Казан: Раннур, 2000.
  2. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти – әниләр өчен хрестоматия. – Казан: РИЦ, 2011. – 560 б..
  3. Н. В. Полтавцева, Н.А. Гордова “Физическая культура в дошкольном детстве”
  4. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. “Әй уйныйбыз, уйныйбыз...” Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013. – 224 б.
  5. Закирова К.В. “Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе: методик кулланма/К.В. Закирова, Р.Ә. Кадыйрова, Г.М. Сафиуллина – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013. -424 б.
  6. Зарипова З.М. “Үстерешле уеннар: методик кулланма/З.М. Зарипова, Р.С. Исаева.- Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013. -128 б.
  7. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Балачак-уйнап-көлөп үсәр чак: методик кулланма.- Казан: Редакционно-издательский центр, 2012
  8. Комарова Т.С. “Занятия по изобразительной деятельности в детском саду» (Из опыта работы) . М., «Просвещение», 1978.
  9. Комплекслы белем бирү «туганнан мәктәпкә кадәр» Н.Е. Веракса, Т.С. Комарова, М.А. Васильева. Уртанчылар төркеме - Волгоград: Учитель, 2012 Колесникова Е.В. «Математика для детей 4-5 лет», ФГОС таләпләренә туры килгән.
  10. Кравченко И.В., Долгова Т.Л. балалар бакчасында күзәтү. Уртанчылар төркеме. Прогулки в детском саду. Методик кулланма – М.: ТЦ Сфера, 2015.
  11. Мәктәпкәчә яшәтәге балаларны юлларда үзләрен хәвефсез тоту кагыйдәләренә өйрәтү дәресләре циклы. Методик күрсәтмәләр/ Авт.-төз.: Р.Ш. Эхмәдиева һ.б.-Казан: “Балаларның тормыш иминлегенә фәнни үзәге” ДУ нәшрияте, 2008.
  12. “Туган телдә сөйләшәбез: методик кәсбап/Ф.В. Хәзрәтова, З.Г. Шәрәфетдинова, И.Ж. Хәбибулина.- Казан: Инновацион технологияләр үзәге.-2013.-256 б.

Список детей средней группы (два возраста от 3 до 5 лет) на 2019 - 2020 учебный год

№	Фамилия Имя ребенка
1	Азизова Эльмира Азизагаевна
2	Алиев Рифат Русланович
3	Ермишкина Дарина Андреевна
4	Живов Артем Владимирович
5	Имамутдинова Эвелина Дамировна
6	Имамутдинова Эделина Дамировна
7	Кузьмина Ангелина Михайловна
8	Лаврентьев Сергей Андреевич
9	Лапшов Евгений Михайлович
10	Ломакина Валерия Вячеславовна
11	Мифтиханова Малика Рифатовна
12	Орешина Дарья Викторовна
13	Савельев Данил Евгеньевич
14	Салмин Артур Максимович
15	Тришин Ярослав Евгеньевич
16	Файзуллина Назиля Ильнуровна
17	Тришина Ольга Евгеньевна
18	Хайдаров Султан Тохирович
19	Шамбин Матвей Николаевич
20	Усманова Сафия Робертовна

Кушымта

Уртанчылар төркемендә балаларның интегратив сыйфатларын диагностикалау

Комплекслы программа «Туганнан мәктәпкә кадәр» Веракса Н.Е., Комарова Т.С., Васильева М.А.

Уртанчылар төркеме

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Дети																											
Интегративные качества																											
1. <i>«Физически развитый, овладевший основными культурно-гигиеническими навыками».</i>																											
Антропометрические показатели (рост, вес) в норме.																											
Владеет в соответствии с возрастом основными движениями. Проявляет интерес к участию в подвижных играх и физических упражнениях.																											
Пользуется физкультурным оборудованием вне занятий (в свободное время).																											
Самостоятельно выполняет доступные гигиенические процедуры. Соблюдает элементарные правила поведения во время еды, умывания. Знаком с понятиями «здоровье» и «болезнь».																											
Имеет элементарные представления о																											

	некоторых составляющих здорового образа жизни: правильном питании, пользе закаливания, необходимости соблюдения правил гигиены.																										
	Знает о пользе утренней зарядки, физических упражнений.																										
2.	«Любознательный, активный».																										
	Проявляет интерес к информации, которую получает в процессе общения.																										
	Проявляет устойчивый интерес к различным видам детской деятельности: конструированию, изобразительной деятельности, игре.																										
	Проявляет любознательность, интерес к исследовательской деятельности, экспериментированию.																										
3.	«Эмоционально отзывчивый»																										
	Эмоционально откликается на переживания близких взрослых, детей, персонажей сказок и историй, мультфильмов и художественных фильмов, кукольных спектаклей.																										
	Понимает и употребляет в своей речи слова, обозначающие эмоциональное состояние (сердитый, печальный), этические качества (хитрый, добрый), эстетические																										

	характеристики (нарядный, красивый).																							
4.	<p>«Овладевший средствами общения и способами взаимодействия со взрослыми и сверстниками».</p> <p>Проявляет умение объединяться с детьми для совместных игр, согласовывать тему игры, распределять роли, поступать в соответствии с правилами и общим замыслом. Умеет подбирать предметы и атрибуты для сюжетно-ролевых игр.</p>																							
	При создании построек из строительного материала может участвовать в планировании действий, договариваться, распределять материал, согласовывать действия и совместными усилиями достигать результата. Умеет считаться с интересами товарищей.																							
	Речь, при взаимодействии со сверстниками, носит преимущественно ситуативный характер. Содержание общения со взрослым выходит за пределы конкретной ситуации, речь при общении со взрослым становится внеситуативной.																							
	В театрализованных играх умеет интонационно выделять речь тех или иных персонажей.																							
	Делает попытки решать спорные																							

	«вежливые» слова, обращается к сотрудникам детского сада по имени-отчеству.																					
	Умеет (сам или при помощи взрослого) вежливо выразить свою просьбу, благодарить за оказанную услугу.																					
	Знает, что нельзя вмешиваться в разговор взрослых.																					
6.	«Способный решать интеллектуальные и личностные задачи (проблемы), адекватные возрасту».																					
	Владеет элементарными навыками самообслуживания.																					
	Ориентируется в пространстве детского сада.																					
	Умеет играть в простейшие настольно-печатные игры.																					
	Проявляет инициативу и самостоятельность в организации знакомых игр с небольшой группой детей.																					
	Проявляет инициативу в выборе роли, сюжета, средств перевоплощения в театрализованных играх.																					
	Предпринимает попытки самостоятельного обследования предметов, используя знакомые и новые способы, при этом активно применяет все органы чувств (осязание, зрение, слух, вкус, обоняние, сенсорно-моторные действия).																					
	Способен конструировать по																					

За каждое интегративное качество -1 балл

Критерии оценки уровня усвоения программного материала по программе Н.Е. Веракса детьми в (средней) группе

Направление	Образовательная область	Разделы образовательной области	Критерии оценки		
			промежуточные	итоговые	Критерии уровней
Физическое развитие	Здоровье		<p>1. Правильно выполняет процессы умывания, мытья рук при незначительном участии взрослого, элементарно ухаживает за своим внешним видом, пользуется носовым платком.</p> <p>2. Проявляет интерес к знакомству с правилами здоровьесберегающего и безопасного поведения.</p> <p>3. Развиты навыки аккуратного приёма пищи (пользуется столовыми приборами, салфеткой, полоскает рот после еды).</p>	<p>1. Соблюдает элементарные правила гигиены (по мере необходимости - моет руки с мылом, пользуется расческой, носовым платком, прикрывает рот при кашле).</p> <p>2. Обращается за помощью к взрослым при заболевании, травме.</p> <p>3. Соблюдает элементарные правила приема пищи (правильно пользуется столовыми приборами, салфеткой, полоскает рот после еды).</p>	<p>Высокий –3</p> <p>Средний- 2</p> <p>Низкий-0- 1</p>
	Физическая культура		<p>1. Может метать предметы правой и левой рукой на расстояние не менее 5 м., может катать мяч в заданном направлении с расстояния 1,5 м, бросать мяч двумя руками от груди, из-за головы; ударять мячом об пол, бросать его вверх 2-3 раза подряд и ловить;</p> <p>2. Энергично отталкивается в прыжках на</p>	<p>1. Принимает правильное исходное положение при метании; может метать предметы разными способами правой и левой рукой; отбивает мяч о землю (пол) не менее 5 раз подряд.</p> <p>2. Может ловить мяч кистями рук с расстояния до 1,5 м.</p> <p>3. Умеет строиться в колонну по одному,</p>	<p>Высокий – 5-7</p> <p>Средний- 2-4</p> <p>Низкий- 0-1</p>

			<p>двух ногах, прыгает в длину с места не менее чем на 40 см.</p> <p>3. Умеет бегать, сохраняя равновесие, изменяя направление, темп бега в соответствии с указаниями воспитателя.</p> <p>4. Может скользить по ледяным дорожкам с помощью взрослого (длина 3 м).</p> <p>5. Ходит на лыжах по ровной лыжне ступающим и скользящим шагом без палок, свободно размахивая руками (на расстояние до 250 м).</p> <p>6. Сохраняет равновесие при ходьбе и беге по ограниченной плоскости, при перешагивании через предметы.</p> <p>7. Может ползать на четвереньках, лазать по лесенке-стремянке, гимнастической стенке произвольным способом.</p>	<p>парами, в круг, шеренгу.</p> <p>4. Может скользить самостоятельно по ледяным дорожкам (длина 5 м).</p> <p>5. Ходит на лыжах скользящим шагом на расстояние до 500 м, выполняет; поворот переступанием, поднимается на горку.</p> <p>6. Ориентируется в пространстве, находит левую и правую стороны.</p> <p>7. Выполняет упражнения, демонстрируя выразительность, грациозность, пластичность движений.</p>	
Познавательное-речевое	Познание	<i>Продуктивная (конструктивная деятельность)</i>	<p>1. Знает, называет и правильно использует детали строительного материала.</p> <p>2. Умеет располагать кирпичики, пластины вертикально.</p> <p>3. Изменяет постройки, надстраивая или заменяя одни детали другими.</p>	<p>1. Умеет использовать строительные детали с учетом их конструктивных свойств.</p> <p>2. Способен преобразовывать постройки в соответствии с заданием педагога.</p> <p>3. Умеет сгибать прямоугольный лист бумаги пополам.</p>	<p>Высокий – 3</p> <p>Средний – 2</p> <p>Низкий – 0-1</p>
		<i>ФЭМП</i>	<p>1. Умеет группировать предметы по цвету, размеру, форме (отбирать все красные, все большие, все круглые предметы и т.д.).</p> <p>2. Умеет считать до 3 (количественный счет), отвечать на вопрос «Сколько всего?».</p> <p>3. Может составлять при помощи взрослого группы из однородных предметов и</p>	<p>1. Различает, из каких частей составлена группа предметов, называть их характерные особенности (цвет, размер, назначение).</p> <p>2. Умеет считать до 5 (количественный счет), отвечать на вопрос «Сколько всего?».</p> <p>3. Сравнивает количество предметов в группах на основе счета (в пределах 5), а также путем</p>	<p>Высокий – 5-7</p> <p>Средний – 2-4</p> <p>Низкий – 0-1</p>

			<p>выделять один предмет из группы. Умеет находить в окружающей обстановке один и много одинаковых предметов.</p> <p>4. Правильно определяет количественное соотношение двух групп предметов; понимает конкретный смысл слов: «больше», «меньше», «столько же».</p> <p>5. Различает круг, квадрат, треугольник, предметы, имеющие углы и круглую форму.</p> <p>6. Понимает смысл обозначений: сверху — внизу, впереди — сзади, слева — справа, на, над — под, верхняя — нижняя (полоска).</p> <p>7. Понимает смысл слов: «утро», «вечер», «день», «ночь».</p>	<p>поштучного соотнесения предметов двух групп (составления пар); определять, каких предметов больше, меньше, равное количество.</p> <p>4. Умеет сравнивать два предмета по величине (больше — меньше, выше — ниже, длиннее — короче, одинаковые, равные) на основе приложения их друг к другу или наложения.</p> <p>5. Различает и называет круг, квадрат, треугольник, шар, куб; знает их характерные отличия.</p> <p>6. Определяет положение предметов в пространстве по отношению к себе (вверху — внизу, впереди — сзади); умеет двигаться в нужном направлении по сигналу: вперед и назад, вверх и вниз (по лестнице).</p> <p>7. Определяет части суток.</p>	
		<p><i>Формирование целостной картины мира</i></p>	<p>Формирование целостной картины мира.</p> <p>1. Называет знакомые предметы, объясняет их назначение, выделяет и называет признаки (цвет, форма, материал).</p> <p>2. Отражает имеющиеся представления о предметах и явлениях ближайшего непосредственного окружения в различных видах деятельности (игровой, продуктивной и пр.).</p> <p>3. Ориентируется в помещениях детского сада, называет свой город.</p> <p>4. Знает и называет некоторые растения, животных и их детенышей.</p> <p>5. Выделяет наиболее характерные сезонные</p>	<p>Формирование целостной картины мира.</p> <p>1. Называет разные предметы, которые окружают его в помещениях, на участке, на улице; знает их назначение.</p> <p>2. Называет признаки и количество предметов.</p> <p>3. Называет домашних животных и знает, какую пользу они приносят человеку.</p> <p>4. Различает и называет некоторые растения ближайшего окружения.</p> <p>5. Называет времена года в правильной последовательности.</p> <p>6. Знает и соблюдает элементарные правила поведения в природе.</p>	<p>Высокий — 4-6 Средний — 2-3 Низкий — 0-1</p>

		изменения в природе. 6.Проявляет бережное отношение к природе.		
Коммуникация		<p>1. Владеет бытовым словарным запасом: может разговаривать со взрослым на бытовые темы (о посуде и накрывании на стол, об одежде и одевании, о мебели и её расстановке в игровом уголке, об овощах и фруктах и их покупке и продаже в игре в магазин и т. д.);</p> <p>2. Воспроизводит ритм речи, звуковой образ слова; правильно пользуется речевым дыханием (говорит на выдохе); слышит специально выделяемый в речи взрослого звук и воспроизводит его.</p> <p>3. Рассматривает сюжетные картинки.</p> <p>4. Отвечает на разнообразные вопросы взрослого, касающегося ближайшего окружения.</p> <p>Использует все части речи, простые нераспространенные предложения и предложения с однородными членами; с помощью взрослого составлять рассказ по картинке из трёх-четырёх предложений;</p>	<p>1. Понимает и употребляет слова-антонимы; умеет образовывать новые слова по аналогии со знакомыми словами (сахарница — сухарница).</p> <p>2. Умеет выделять первый звук в слове.</p> <p>3. Рассказывает о содержании сюжетной картинки.</p> <p>4. С помощью взрослого повторяет образцы описания игрушки.</p>	<p>Высокий – 3-4</p> <p>Средний- 2</p> <p>Низкий-0- 1</p>
Чтение художественной литературы		<p>1. Понимает, что книги рассказывают о многом уже известном, но больше о неизвестном, что они учат, как себя вести. Эмоционально переживает содержание прочитанного, радуется хорошему концу сказки, рассказа.</p> <p>Исполняет наизусть короткие стихотворе-</p>	<p>1. Может назвать любимую сказку, прочитать наизусть понравившееся стихотворение, считалку.</p> <p>2. Рассматривает иллюстрированные издания детских книг, проявляет интерес к ним.</p> <p>3. Драматизирует (инсценирует) с помощью взрослого небольшие сказки (отрывки из</p>	<p>Высокий –3</p> <p>Средний- 2</p> <p>Низкий-0- 1</p>

		<p>ния, произведения малых форм. Слушает и слышит (отвечает на несложные вопросы по содержанию прочитанного) взрослого.</p> <p>2. Проявляет интерес к уже знакомым и новым для него произведениям. С любопытством рассматривает иллюстрации к текстам, называет изображённых на них героев.</p> <p>3. Узнаёт знакомое произведение, его героев при повторном прочтении. Начинает использовать прочитанное (образ, сюжет, отдельные строчки) в других видах детской деятельности (игре, продуктивной деятельности, самообслуживании, общении со взрослым).</p>	сказок)	
Социально-личностное развитие	<i>Социализация</i>	<p>1. Может принимать на себя роль, непродолжительно взаимодействовать со сверстниками в игре от имени героя.</p> <p>2. Умеет объединять несколько игровых действий в единую сюжетную линию; отражать в игре действия с предметами и взаимоотношения людей.</p> <p>3. Откликается на предложение общения. Обнаруживает попытки в установлении вербальных и невербальных контактов со взрослыми и детьми в различных видах деятельности.</p> <p>4. Способен придерживаться игровых правил в дидактических играх.</p> <p>5. Проявляет интерес к совместным играм со взрослыми и детьми. Участвует в коллективных играх и занятиях, устанавливая положительные взаимоотношения со взрослыми.</p>	<p>1. Объединяясь в игре со сверстниками, может принимать на себя роль, владеет способом ролевого поведения.</p> <p>2. Соблюдает ролевое соподчинение (продавец — покупатель) и ведёт ролевые диалоги.</p> <p>3. Взаимодействуя со сверстниками, проявляет инициативу и предлагает новые роли или действия, обогащает сюжет.</p> <p>4. В дидактических играх противостоит трудностям, подчиняется правилам.</p> <p>5. В настольно-печатных играх может выступать в роли ведущего, объяснять сверстникам правила игры.</p> <p>6. Адекватно воспринимает в театре (кукольном, драматическом) художественный образ.</p> <p>7. В самостоятельных театрализованных играх обустраивает место для игры (режиссерской, драматизации), воплощается в роли,</p>	<p>Высокий - 6-8</p> <p>Средний - 3-5</p> <p>Низкий - 0-2</p>

		<p>6.Способен следить за развитием театрализованного действия и эмоционально на него отзываться (кукольный, драматический театры).</p> <p>7.Разыгрывает по просьбе взрослого и самостоятельно небольшие отрывки из знакомых сказок. В театрализованных и режиссёрских играх умеет последователь-но отражать некоторые игровые действия, имитировать действия персонажей, передаёт несложные эмоциональные состояния персонажей, используя хотя бы одно средство выразительности (мимика, жест, движение) — улыбается, делает испуганное лицо, качает головой, машет руками и т. д.</p> <p>8.Может принимать участие в беседах о театре (театр—актеры—зрители, поведение людей в зрительном зале).</p>	<p>используя художественные выразительные средства (интонация, мимика), атрибуты, реквизит.</p> <p>8.Имеет простейшие представления о театральных профессиях.</p>	
	<i>Труд</i>	<p>1.Самостоятельно (в некоторых случаях при небольшой помощи взрослого) одевается и раздевается в определённой последовательности; замечает беспорядок в одежде и устраняет его самостоятельно или при небольшой помощи взрослых;</p> <p>2. Выполняет отдельные трудовые процессы (в хозяйственно-бытовом труде, связанные с подготовкой к занятиям, приёму пищи, уборкой групповой комнаты или участка);</p> <p>3. При участии взрослого выполняет отдельные трудовые процессы, связанные с уходом за растениями и животными в уголке природы и на участке.</p>	<p>1.Самостоятельно одевается, раздевается, складывает и убирает одежду, с помощью взрослого приводит ее в порядок.</p> <p>2.Самостоятельно выполняет обязанности дежурного по столовой.</p> <p>3.Самостоятельно готовит к занятиям свое рабочее место, убирает материалы по окончании работы.</p>	<p>Высокий –3</p> <p>Средний- 2</p> <p>Низкий-0- 1</p>
	<i>Безопасность</i>	<p>1. При напоминании взрослого проявляет осторожность в незнакомой ситуации,</p>	<p>1.Соблюдает элементарные правила поведения в детском саду.</p>	<p>Высокий –</p> <p>4-6</p>

		<p>выполняет некоторые элементарные правила поведения в детском саду.</p> <p>2. Имеет элементарные представления о правилах дорожного движения.</p> <p>3. Имеет элементарные знания о специальных видах транспорта: «Скорая помощь» (едет по вызову к больным людям), пожарная машина (едет тушить пожар).</p> <p>4. Имеет элементарные представления об элементах дороги (разделительная полоса, пешеходный переход, остановка общественного транспорта).</p> <p>5. Понимает, что пешеходы должны переходить дорогу по наземному, подземному или пешеходному переходу «Зебра».</p> <p>6. Соблюдает элементарные правила взаимодействия с растениями и животными.</p>	<p>2. Соблюдает элементарные правила поведения на улице и в транспорте, элементарные правила дорожного движения.</p> <p>3. Различает и называет специальные виды транспорта («Скорая помощь», «Пожарная», «Милиция»), объясняет их назначение.</p> <p>4. Понимает значения сигналов светофора. Узнает и называет дорожные знаки «Пешеходный переход», «Дети».</p> <p>5. Различает проезжую часть, тротуар, подземный пешеходный переход, пешеходный переход «Зебра».</p> <p>6. Знает и соблюдает элементарные правила поведения в природе (способы безопасного взаимодействия с растениями и животными, бережного отношения к окружающей природе).</p>	<p>Средний- 2-3</p> <p>Низкий- 0-1</p>
Художественно-эстетическое	<i>Художественное творчество</i>	<p>1. Рисование. Изображает отдельные предметы, простые по композиции и незамысловатые по содержанию сюжеты. Подбирает цвета, соответствующие изображаемым предметам. Правильно пользуется карандашами, фломастерами, кистью и красками и действует с ними; Дополняет созданное изображение рассказом о нём.</p> <p>2. Лепка: Действует с пластическим материалом (глиной, пластилином, пластической массой). Умеет отделять от большого куска глины небольшие комочки, раскатывать их прямыми и круговыми движениями ладоней.</p>	<p>1. Рисование. Изображает предметы путем создания отчетливых форм, подбора цвета, аккуратного закрашивания, использования разных материалов. Передает несложный сюжет, объединяя в рисунке несколько предметов. Выделяет выразительные средства дымковской и филимоновской игрушки. Украшает силуэты игрушек элементами дымковской и филимоновской росписи.</p> <p>2. Лепка. Создает образы разных предметов и игрушек, объединяет их в коллективную композицию; использует все многообразие усвоенных приемов лепки. Умеет прищипывать с лёгким оттягиванием всех краёв сплюснутый шар, вытягивать</p>	<p>Высокий –3</p> <p>Средний- 2</p> <p>Низкий-0- 1</p>

		<p>Лепит различные предметы, состоящие из 1-3 частей, используя разнообразные приемы лепки: отщипывает или отрывает от основного куска небольшие комочки, скатывает, сплющивает, прищипывает и оттягивает отдельные детали, создавая изображение знакомых овощей, фруктов, посуды и т. д.</p> <p>3.Аппликация: Создает изображения предметов из готовых фигур.</p> <p>Располагает на листе бумаги и наклеивает готовые изображения знакомых предметов. Украшает заготовки из бумаги разной формы.</p> <p>Подбирает цвета, соответствующие изображаемым предметам и по собственному желанию; умеет аккуратно использовать материалы.</p>	<p>отдельные части из целого куска. Умеет прищипывать мелкие детали. Сглаживает пальцами поверхность вылепленного предмета, фигурки. Использует приём вдавливания середины шара, цилиндра для получения полой формы. Использует стеку, украшает вылепленные изделия узором при помощи стеки.</p> <p>3.Аппликация. Правильно держит ножницы и умеет резать ими по прямой, по диагонали (квадрат и прямоугольник); вырезать круг из квадрата, овал — из прямоугольника, плавно срезать и закруглять углы.</p> <p>Аккуратно наклеивает изображения предметов, состоящие из нескольких частей. Составляет узоры из растительных форм и геометрических фигур.</p> <p>Преобразовывает готовые формы, разрезая их на две или четыре части.</p>	
	<i>Музыка</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Слушает музыкальное произведение до конца. Узнает знакомые песни. 2.Различает звуки по высоте (в пределах октавы). 3.Поет, не отставая и не опережая других. 4.Замечает изменения в звучании (тихо — громко). 5.Умеет выполнять танцевальные движения: кружиться в парах, притопывать попеременно ногами, двигаться под музыку с предметами (флажки, листочки, платочки и т. п.). 6.Различает и называет детские 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Узнает песни по мелодии. 2.Различает звуки по высоте (в пределах сексты — септимы). 3.Может петь протяжно, четко произносить слова; вместе с другими детьми—начинать и заканчивать пение. 4.Выполняет движения, отвечающие характеру музыки, самостоятельно меняя их в соответствии с двухчастной формой музыкального произведения. 5.Умеет выполнять танцевальные движения: пружинка, подскоки, движение парами по кругу, кружение по одному и в парах. Может 	<p>Высокий – 4-6 Средний- 2-3 Низкий- 0-1</p>

		музыкальные инструменты (металлофон, барабан и др.).	выполнять движения с предметами (с куклами, игрушками, ленточками). 6. Умеет играть на металлофоне простейшие мелодии на одном звуке.	
--	--	---	--	--

ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ ЗАДАНИЯ
по программе «ОТ РОЖДЕНИЯ ДО ШКОЛЫ»
под ред. Н. Е. Вераксы, Т. С. Комаровой, М. А. Васильевой.

Средняя группа

Образовательная область «Познание»
Формирование целостной картины мира. Предметное и социальное окружение
I. Уровень знаний о предметах ближайшего окружения.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическая игра «Чудесный мешочек».

Материал: 10-15 предметов, различных по назначению, признакам и форме (муляжи овощей, игрушки-инструменты, кубики строительного материала и т. п.).

Содержание диагностического задания:

Задание ребенку.

- 1) Выбери любой предмет из мешочка. Назови, что это за предмет, для чего предназначен (где применяется).
- 2) Опиши его (какой предмет).

2. Дидактическая игра «Что из чего?».

Материал: образцы 8 материалов: глина, бумага, ткань, металл, резина, пластмасса, стекло, фарфор и предметные картинки с изображением предметов, которые изготовлены из этих материалов.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает ребенку назвать материал и соотнести картинки.

Вопросы:

- Какой это материал?
- Что из него делают? (Посмотри внимательно на картинки и вспомни.)

3. Дидактическое упражнение «Ты знаешь, что такое море?».

Материал: картинка с изображением моря.

Содержание диагностического задания:

Вопросы: - Что это?

- В нашем городе, селе, деревне есть море?
- Хотел бы ты увидеть море?
- Что тебе интересно узнать о море? (Или: что ты уже знаешь о нем?)

Критерии оценки

1 балл - называет самые разные предметы, затрудняется рассказать об их назначении, не называет признаки, доступные для восприятия и обследования предметов, которые его окружают.

2 балла - ребенок называет предметы, знает их назначение; затрудняется соотнести предмет, и материал, из которого сделан этот предмет, проявляет интерес к предметам и явлениям, которые они не имели (не имеют) возможности видеть.

3 балла - ребенок называет предметы, знает их назначение, называет признаки, доступные для восприятия и обследования. Проявляет интерес к предметам и явлениям, которые они не имели (не имеют) возможности видеть.

II. Уровень знаний ребенка о семье, семейном быте, традициях.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

Дидактическое упражнение «Семейная фотография».

Материал: сюжетная картинка, где изображена семья (бабушка, дедушка, папа, мама, брат, сестра), или фотография семьи (семейный праздник, туристический поход и т. п.).

Содержание диагностического задания:

Задание:

- 1) Покажи на картинке детей (дай им имена).

- 2) Покажи родителей, как их называют дети? (*Папа и мама.*)
- 3) Чем вы любите заниматься всей семьей?
- 4) Какой у тебя самый любимый праздник?
- 5) Почему? И т. п.

Критерии оценки

1 балл - ребёнок называет по картинке членов семьи, но не называет их родственных связей, преимущественно ситуативная речь, жесты.

2 балла - ребёнок правильно называет членов семьи на картинке, допускает ошибки в родственных связях (покажи родителей папы и мамы), речь ребенка бедна.

3 балла - ребенок правильно отвечает на вопросы, с удовольствием рассказывает о семье, семейном быте, традициях.

III. Уровень знаний ребенка о родном городе, селе, деревне.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическое упражнение «Город-деревня».

Материал: сюжетные картинки с изображением города и деревни.

Содержание диагностического задания:

Вопросы. Рассмотрите картинки.

- Чем отличается город от деревни?
- Как называется город, в котором мы живем?
- Как называется улица, на которой ты живешь?
- Есть ли у тебя в городе, деревне любимое место куда ты любишь ходить? Расскажи о нем.

2. Дидактическое упражнение «Родной город, село, деревня».

Материал: иллюстрации достопримечательностей города, села, деревни.

Содержание диагностического задания:

Вопросы.

- Назови город, деревню в котором ты живешь.
- Как называется улица, на которой ты живешь?
- Рассмотрите фотографии достопримечательностей нашего города, села, деревни.
- Тебе известны эти места? и т. д.

Критерии оценки

1 балл - знает название города, села, деревни затрудняется назвать улицу, на которой живет, достопримечательности не знакомы ребенку.

2 балла - ребенок знает название города, села, деревни своей улицы. Осведомленность о достопримечательностях города незначительна.

3 балла - рассказывает о своем родном городе, селе, деревне. Знает название своей улицы. Рассказывает о самых красивых местах родного города, села, деревни.

IV. Уровень знаний о профессиях.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическая игра «Кому что нужно?».

Материал: сюжетные картинки с изображением, людей различных профессий (воспитатель, повар, врач, водитель, милиционер, пожарный, портной, учитель, парикмахер, строитель). Картинки с изображением профессиональных принадлежностей.

Содержание диагностического задания.:

Вопросы:

- Назови, кто изображен на картинках?
- Что делает врач?
- Что нужно врачу для работы?
- Каким должен быть врач?
- А милиционер?
- Кем ты хотел бы стать, когда вырастешь?

И т. п.

Критерии оценки

1 балл - правильно называет не все профессии. Большинство заданий вызывает у ребенка трудности.

2 балла - ребенок правильно называет профессии и определяет профессиональные действия. Затрудняется рассказать о человеке труда, его личностных и деловых качествах, делает это с помощью наводящих вопросов.

3 балла - ребенок рассказывает о человеке труда, его личностных и деловых качествах, трудовых действиях, безошибочно определяет название профессий. Рассказывает о желании приобрести в будущем определенную профессию (стать милиционером, пожарным, военным и т. п.).

Высокий уровень - 10-12 баллов.

Средний уровень - 6-9 баллов.

Низкий уровень - 4-5 баллов.

Образовательная область «Познание»:

«Формирование целостной картины мира. Ознакомление с природой »

I. Уровень знаний об овощах и фруктах.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

Дидактическая игра «Собери урожай».

Материал: корзинки разной формы (цвета), предметные картинки с изображением овощей и фруктов (груша, слива, яблоко, помидор, огурец, свекла).

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает ребенку рассмотреть корзинки и предметные картинки. Затем предлагает собрать урожай так, чтобы в одной корзинке были фрукты, а в другой - овощи.

Критерии оценки

1 балл - ребенок ошибается в назывании овощей и фруктов, не классифицирует их.

2 балла - ребенок знает и называет фрукты и овощи. Ошибается в классификации.

3 балла - ребенок знает и называет правильно фрукты и овощи. Самостоятельно классифицирует их.

II. Уровень знаний о жизни диких и домашних животных в природных условиях.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическая игра «Где чей дом?».

Материал: иллюстрация леса с изображением жилища животных (берлога, нора, логово, дупло). Набор предметных картинок с изображением диких животных. Картинки, на которых изображено, чем питаются животные (рыба, грибы, ягоды, мышь, орехи и т. д.).

Содержание диагностического задания:

Воспитатель объясняет правила игры.

На картинке с изображением леса найди жилище для каждого из животных и рассели их. После того как ребенок найдет жилище для всех зверей, воспитатель предлагает «накормить» их.

2. Дидактическая игра «Охотник и пастух».

Материал: изображения пастуха и охотника на фланелеграфе. Предметные картинки с изображением домашних и диких животных (корова, коза, лошадь, свинья, собака, курица, кошка, кролик, овца, заяц, медведь, волк, лиса, еж, белка).

Содержание диагностического задания:

Воспитатель на фланелеграфе с одной стороны помещает картинку с изображением охотника, на другой - пастуха. Предлагает ребенку назвать, кто это.

Задаёт уточняющие вопросы.

- Кто такой охотник?

- Кто такой пастух?

Затем просит ребенка рассмотреть предметные картинки с изображением животных и разместить их так, чтобы рядом с охотником оказались все дикие животные, а рядом с пастухом - домашние.

3. Беседа по вопросам,

Содержание диагностического задания:

- Почему человек заботится о домашних животных?
- :Какие домашние животные дают молоко?
- Какие домашние животные дают пух и шерсть?
- Какие домашние животные несут яйца?
- У каких домашних животных есть рога и копыта?
- Какие дикие животные впадают в спячку?

И др.

Критерии оценки

1 балл - ребенок знает и называет животных. Допускает ошибки в их классификации. Затрудняется ответить на вопросы об особенностях жизни животных,

2 балла - ребенок знает и называет некоторых диких и домашних животных, ошибается или затрудняется рассказать об особенностях жизни диких и домашних животных.

3 балла - ребенок знает и называет диких и домашних животных, имеет представления о жизни диких и домашних животных (особенностях поведения, передвижения; что едят).

III. Умение классифицировать деревья, комнатные растения, цветы.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

Дидактическая игра - «Заполни клетки правильно».

Материал: игровое поле (большие три квадрата). Предметные картинки с изображением деревьев (тополь, береза, клен, ель, рябина); цветов (одуванчик, ромашка, колокольчик); комнатных растений (асpidистра, бегония, примула).

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает ребенку игровое поле (с символами: дерево, комнатное растение, луговые или полевые цветы) и просит разложить - все картинки по квадратам, соответственно их принадлежности.

Критерии оценки

1 балл - не справляется с заданием.

2 балла - допускает ошибки при классификации комнатных растений и цветов, с помощью воспитателя исправляет ошибки.

3 балла - легко и безошибочно справляется с заданием.

IV. Уровень знаний о гуманном отношении к природе, животным.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

Беседа по сюжетным картинкам.

Материал: различные сюжетные картинки: дети готовят кормушки, ребенок кормит собаку, ребенок рвет цветы, привал в походе и т. п.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель просит внимательно рассмотреть картинки и рассказать, кто поступает правильно, кто неверно. Интересуется, любит ли ребенок наблюдать за растениями и животными. Почему? И т. п.

Критерии оценки

1 балл - односложные ответы по содержанию каждой картинки. Значительные затруднения при выполнении задания.

2 балла - ребенок по картинкам называет правильные и неправильные действия в общении с природой. Познания о живой и неживой природе немногочисленны.

3 балла - ребенок высказывается о бережном отношении к живым существам, не вредить им (не кормить собаку сладостями, не рвать растения и т. д.). Охотно делится своими познаниями о живом и неживом.

Высокий уровень - 10-12 баллов.

Средний уровень - 6-9 баллов.

Низкий уровень - 4-5 баллов.

Образовательная область «Коммуникация» Развитие речи

I. Словарный запас.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Игра «Опиши предмет».

Материал: различные предметные картинки.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель показывает по одной картинке, например: *шар, шапку, ведро, цветы.*

Просит ответить на вопросы:

- Что это? (*Шар.*)
- Какой он? (*Красный, большой, воздушный.*)
- Что с ним можно делать? (*Играть, катать по полу, подбрасывать, пинать.*)

2. Дидактическая игра «Закончи предложение».

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает ребенку поиграть в игру «Закончи предложение».

-Я буду начинать предложение, а ты - подумай, как его можно закончить.

- Сахар сладкий, а перец ... (*горький*).
- Дорога широкая, а тропинка ... (*узкая*).
- Пластилин мягкий, а камень ... (*твердый*).
- Мачеха злая, а Золушка ...
- Карабас-Барабас злой, а Папа Карло ...и т. п.

3. Задание «Расскажи о мальчиках».

Материал: сюжетная картинка с изображением двух мальчиков: один - чистый, аккуратный, веселый, второй - неряшливый, грустный.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает ребенку рассмотреть картинку с изображением двух мальчиков.

Затем организовывает беседу по вопросам:

- Что ты можешь сказать о мальчиках? У них одинаковое настроение?
- Один мальчик веселый, а другой какой? (*Грустный.*)
- Быть неряшливым хорошо?
- А что нужно делать для того, чтобы быть чистым и опрятным?
- А какой мальчик тебе нравится? Почему? И т. п.

Критерии оценки

1 балл - словарный запас бедный, затрудняется в подборе слов антонимов.

2 балла - понимает и употребляет слова-антонимы. Допускает ошибки или затрудняется в определении разнообразных свойств и качеств предметов, эстетических характеристик.

3 балла - ребенок активно употребляет слова, обозначающие эмоциональные состояния (сердитый, печальный), этические качества (хитрый, добрый), эстетические характеристики (нарядный, красивый), разнообразные свойства и качества предметов. Понимает и употребляет слова-антонимы.

II. Уровень сформированности грамматической стороны речи.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическое упражнение «Сервируем стол».

Материал: чайный сервиз (для кукол), предметные картинки с изображением продуктов питания (муляжи).

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает рассмотреть посуду и ответить на вопросы:

- Как можно назвать все предметы? (Обращает внимание на чайный сервиз.)
- Назови известные предметы посуды.
- Какие продукты нужны для того, чтобы угостить человека чаем? (*Сахар, чай, сухарики...*)

- В какую посуду положить сахар?» (*В сахарницу.*)
- А сухарики? (*В сахарницу.*) И т. п.
- Расставь красиво посуду.
- Где лежит чайная ложка? (*Рядом с блюдцем или справа от блюда.*) И т. д.

2. Упражнение «Закончи предложение».

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает ребенку придумать окончание предложения:

«Наступила ночь и ... »

«Мы пошли с мамой в магазин и купили ... ».

«Мне нравится зима, потому что ».

«Мы делаем зарядку, потому что » и т.п

3. Дидактическая игра «Прятки».

Материал: наборы игрушечных животных (медвежата, котята, ежата, лисята) или предметные картинки с их изображением.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель расставляет игрушки (раскладывает картинки) и просит ребенка назвать группы животных.

- Это лисята.

- Это ежата.

И т. д.

Затем воспитатель просит запомнить все группы животных и предлагает ребенку закрыть глаза.

Воспитатель убирает одну группу игрушек. После того как ребенок открывает глаза, воспитатель просит назвать, кого не стало (медвежат, котят и т. д.).

Критерии оценки

1 балл - ребенок не справляется с заданиями.

2 балла - затрудняется самостоятельно образовывать новые слова (сахар - сахарница), Осмысливает причинно – следственные отношения, преимущественно в речи использует простые предложения или сложносочиненные, исключая сложноподчиненные предложения. Допускает ошибки в образовании множественного числа существительных, обозначающих животных.

3 балла - ребенок образовывает новые слова по аналогии с уже знакомыми. Понимает и употребляет предлоги в речи. Осмысливает причинно-следственные отношения и составляет сложносочиненные, сложноподчиненные предложения. Правильно образовывает форму множественного числа существительных, обозначающих детенышей животных.

III. Уровень развития связной речи.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическая игра «К нам пришел почтальон».

Материал: сюжетные картинки «Времена года».

Содержание диагностического задания:

В игре могут участвовать 4 ребенка. Воспитатель подбирает открытки с несложным сюжетом, но так, чтобы было понятно, в какое время года происходит действие. Воспитатель сообщает, что почтальон принес всем детям открытки. Получив открытку, дети не должны показывать ее друг другу. Нужно рассказать о сюжете так, чтобы было понятно, в какое время года происходит действие.

2. Дидактическая игра «Расскажи об игрушке».

Материал: набор разных игрушек: машинка, мяч, кукла, зайчик и др.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель показывает игрушки и предлагает образец рассказа об одной из них. Повторяет его еще раз, обращая внимание на план описательного рассказа. Затем предлагает описать любую из игрушек по такому же плану.

3. Инсценировка сказки «Петушок и бобовое зернышко».

Содержание диагностического задания:

Воспитатель достает из сказочного сундучка курочку, петушка, бобовое зернышко.

- Как ты думаешь, из какой сказки данные герои?

- Что произошло с петушком?

- Как ты думаешь, почему петушок подавился?

- К кому сначала побежала курочка за помощью?

- Для чего нужно было маслице?

(Проводится краткая беседа по сказке, для того чтобы вспомнить ее содержание.) Затем воспитатель предлагает ребенку обыграть сказку с использованием настольного театра.

Критерии оценки

1 балл - ребенок не может даже при помощи взрослого рассказать о содержании сюжетной картинки. Не способен по образцу описать игрушку. Во время драматизации сказки преимущественно пользуется ситуативной речью, жестами.

2 балла - ребенок составляет рассказ с помощью наводящих вопросов. Отмечаются единичные случаи нарушения последовательности в описании признаков. С помощью взрослого драматизирует знакомую сказку.

3 балла - ребенок подробно рассказывает о содержании сюжетной картинки, последовательно составляет рассказ об игрушке. Умеет драматизировать отрывки из знакомой сказки.

IV. Звуковая культура речи.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

Дидактическое упражнение «Выдели первый звук в слове».

Содержание диагностического задания:

Воспитатель предлагает поиграть в слова. Просит ребенка внимательно слушать, как он голосом будет выделять первый звук.

ООО-ля, ААА-стра, УУУ-тка и др.

При повторе слов просит назвать первый звук.

Критерии оценки

1 балл - большое количество звуков произносит с искажением, затрудняется в выделении первого звука.

2 балла - не все звуки произносит чисто, выделяет первый звук.

3 балла - осмысленно работает над собственным произношением, выделяет первый звук в слове.

Высокий уровень - 10-12 баллов.

Средний уровень - 6-9 баллов.

Низкий уровень - 4-5 баллов.

Образовательная область «Познание»:

Формирование элементарных математических представлений.

I. Уровень знаний о количестве, умение считать в пределах 5.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическое упражнение «Сосчитай кубики».

Материал: кубики (по 6-7 шт.) разной величины и цвета. Содержание диагностического задания:

Инструкция.

- Что ты видишь на столе?
- Сколько кубиков на столе всего?
- Чем отличаются кубики друг от друга?
- Посчитай кубики по порядку.
- Который по счету желтый кубик? (Красный и т. д.)
- Какого цвета кубик, который стоит на пятом месте? (Втором, третьем.)
- Покажи 3 красных и 3 зеленых кубика.
- Что можно о них сказать?

2. Дидактическое упражнение «Прилетели бабочки».

Материал: у ребенка двухполосная карточка, в верхнем ряду на определенном расстоянии наклеены бабочки (5 штук). Рядом на подносе лежат бабочки (больше 5).

Содержание диагностического задания:

Инструкция.

Сколько бабочек в верхнем ряду?

Возьми с подноса столько же бабочек и разложи их в нижнем ряду так, чтобы было видно, что их столько же, сколько бабочек в верхнем ряду (меньше, чем в верхнем ряду, больше чем в верхнем ряду).

Критерии оценки

1 балл - ребенок не справляется с заданиями даже при активной помощи педагога.

2 балла - ребенок считает до 5, отвечает на вопрос «Сколько всего?» Сравнивает количество предметов в группах на основе счета. Затрудняется сравнивать количество предметов в группах путем поштучного соотнесения предметов двух групп (не понимает инструкции). Может определить, каких предметов больше, меньше, равное количество.

3 балла - ребенок считает до 5, отвечает на вопрос «Сколько всего?». Сравнивает количество предметов в группах на основе счета (в пределах 5), а также путем поштучного соотнесения предметов двух групп (составления пар). Может определить, каких предметов больше, меньше, равное количество.

II. Уровень знаний об эталонах величины.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическое упражнение «Посади елочки».

Материал: плоскостные елочки, разные по высоте (2 шт.).

Содержание диагностического задания:

Инструкция.

Посмотри, все ли елочки одинаковы по высоте?

«Посади» елочки в порядке убывания (возрастания), используя слова «выше», «ниже».

2. Дидактическое упражнение «Сравни дорожки».

Материал: две дорожки разной длины и ширины, теннисный шарик.

Содержание диагностического задания:

Инструкция.

Педагог предлагает сравнить дорожки по длине и ширине.

- Покажи длинную дорожку (короткую).

- Что можно сказать о ширине дорожек?

- Покажи широкую дорожку (узкую).
- Прокати шарик по узкой (широкой) дорожке; по длинной (короткой) дорожке.

Критерии оценки

1 балл - ребенок, сравнивая два предмета по величине на основе приложения их друг к другу или наложения, допускает ошибки в понятиях выше - ниже, длиннее - короче.

2 балла - ребенок сравнивает два предмета по величине (больше - меньше, выше - ниже, длиннее - короче, одинаковые, равные) на основе приложения их друг к другу или наложения.

3 балла - ребенок сравнивает два предмета по величине (больше - меньше, выше - ниже, длиннее - короче, одинаковые, равные) без приложения их друг к другу или наложения.

III. Уровень знаний о геометрических фигурах.

Дидактические игры, упражнения, вопросы.

1. Дидактическая игра «Найди такие же фигуры».

Материал: два набора (у воспитателя и у ребенка) фигур (круг, квадрат, треугольник, прямоугольник, шар, куб) разных размеров - большие и маленькие.

Содержание диагностического задания:

Воспитатель показывает ребенку какую-либо фигуру и просит найти такую же и назвать ее.

2. Дидактическая игра «Соотнеси форму с геометрической фигурой».

Материал: предметные картинки (тарелка, платок, мяч, стакан, окно, дверь) и геометрические фигуры (круг, квадрат, шар, цилиндр, прямоугольник и др.).

Содержание диагностического задания:

Воспитатель просит соотнести форму предметов с известными геометрическими фигурами: тарелка - круг, платок - квадрат, мяч - шар, стакан - цилиндр, окно, дверь - прямоугольник и др.

Критерии оценки

1 балл - ребенок различает и правильно называет только круг. Не соотносит форму предметов с геометрическими фигурами.

2 балла - ребенок различает и называет круг, квадрат, треугольник, не называет шар, куб. С помощью педагога называет их характерные отличия. Без помощи взрослого не может соотнести форму предметов с известными геометрическими фигурами.

3 балла - ребенок различает и называет круг, квадрат, треугольник, шар, куб, знает их характерные отличия. Соотносит форму предметов с известными геометрическими фигурами.

IV. Ориентировка в пространстве.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

1. Дидактическая игра «Поручение».

Материал: набор игрушек: матрешка, машина, мяч, пирамидка.

Содержание диагностического задания:

Ребенок сидит на ковре лицом к воспитателю.

Инструкция.

Расставь игрушки следующим образом: матрешку - впереди (относительно себя), машинку - сзади, мяч - слева, пирамидку справа.

2. Дидактическая игра «Назови, что видишь»

Содержание диагностического задания:

По заданию воспитателя ребенок встает в определенном месте группы. Затем воспитатель просит ребенка назвать предметы, которые находятся впереди (справа, слева, сзади) от него. Просит ребенка показать правую, левую руки.

Критерии оценки

1 балл - ребенок не справляется с заданиями даже при помощи взрослого.

2 балла - ребенок после дополнительных инструкций справляется с заданиями. Не знает левую и правую руки.

3 балла - ребенок безошибочно определяет положение предметов в пространстве по отношению к себе, различает право и лево. Справился с заданием, не сделал ни одной ошибки.

V. Ориентировка во времени.

Дидактические игры, упражнения, вопросы

Игровое упражнение «Когда это бывает?».

Материал: картинки с изображением частей суток, потешки, стихи о разных частях суток.

Содержание диагностического задания:

Инструкция.

Внимательно послушай потешку, определи время суток и найди соответствующую картинку.

ПОТЕШКИ

Утром дети просыпаются,

В детский садик собираются.
Делают все по порядку:
Занимаются зарядкой,
Завтракают и играют,
Все растенья поливают.

Днем гуляем и играем.
Все листочки собираем.
Повар сделал нам котлет,
Приглашает на обед.

Вечер - солнышко садится,
Всех зовет утомониться.
Хочет посмотреть в тиши
«Спокойной ночи, малыши».

Ночью дети спят в кроватке.
Снятся сны им сладки, сладки.
Звезды светят им в тиши,
Спите крепко, малыши.

Далее воспитатель напоминает ребенку все семь дней недели (при помощи стихотворения). Просит назвать выходные дни. Первый (второй) день недели.

- Если сегодня вторник, какой день недели был вчера? И т.п.

Критерии оценки

1 балл - ребенок не имеет представления о частях суток, ошибается при перечислении дней недели. Не понимает значение слов: вчера, сегодня, завтра.

2 балла - ребенок правильно определяет части суток, затрудняется объяснить значение слов сегодня, завтра, вчера. Ошибается при перечислении дней недели.

3 балла - ребенок правильно определяет части суток. Может определить значение слов: вчера, сегодня, завтра. Знает и называет правильно дни недели.

Высокий уровень - 13-15 баллов.

Средний уровень - 8-12 баллов.

Низкий уровень - 5-7 баллов

Образовательная область «Художественное творчество»

Диагностические задания

Знакомство с искусством,

Задание: «Украсим группу»

Предложить дымковскую игрушку, филимоновскую игрушку, иллюстрации и картины. Назвать предметы, особенно понравившиеся им. Обратить внимание на оформление помещения группы; спросить, куда лучше поместить выбранный предмет оформления.

Рисование

Что изучается?

Умение правильно передавать в рисунке форму, строение предметов, расположение частей, соотношение по величине; связывать предметы единым содержанием; самостоятельно определять содержание рисунка на заданную тему

Дидактические игры, упражнения

Самостоятельное рисование по мотивам сказки «Колобок».

Материалы: листы бумаги, кисти, краски, иллюстрации к сказке «Колобок» Ребенку предлагается рассмотреть иллюстрации к сказке «Колобок».

Вопросы:

- Какие герои есть в сказке «Колобок»?
- Кого Колобок встретил первым (последним)?
- Какой герой тебе нравится больше всех?

Задание: нарисуй рисунок к сказке «Колобок»

Критерии оценки

3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием, правильно отвечает на вопросы.

2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого или со второй попытки.

1 балл - ребенок не справляется с заданием

Что изучается?

Умение детей создавать узоры по мотивам декоративно-прикладного искусства

Дидактические игры, упражнения

Рисование по мотивам дымковской игрушки.

Материалы: бумажный силуэт фигурки барыни, гуашь, кисть

Задание: Ребенку предлагается украсить фигурку барыни узором из элементов дымковской росписи (филимоновскую лошадку по мотивам филимоновской росписи)

Критерии оценки

- 3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием.
- 2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого.
- 1 балл - ребенок не справляется с заданием

Уровень освоения детьми сенсорных эталонов (цвета)

Дидактическая игра «Назови цвет».

Материал: набор карточек 11 цветов (белый, черный, красный, желтый, синий, зеленый, розовый, голубой, оранжевый, коричневый, фиолетовый) Перед ребенком выкладывается набор карточек разного цвета.

Задание: назови цвет каждой карточки. Покажи карточку синего (белого, коричневого...) цвета

Критерии оценки

- 3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием.
- 2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого.
- 1 балл - ребенок не справляется с заданием

Лепка

Что изучается? Умение лепить предметы, состоящие из нескольких частей, используя приемы оттягивания, сглаживания, вдавливания, прижимания и примазывания; использовать в работе стеку

Дидактические игры, упражнения

Самостоятельная лепка предметов, состоящих из нескольких частей.

Материал: пластилин, стека, доска для лепки

Задание: Ребенку предлагается вылепить предмет, состоящий из нескольких частей. Примечание. Предварительно можно предложить рассмотреть образцы вылепленных изделий

Критерии оценки

- 3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием.
- 2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого или со второй попытки.
- 1 балл - ребенок не справляется с заданием

Аппликация

Что изучается? Умение составлять узоры из растительных и геометрических форм в круге **Дидактические игры, упражнения**

Аппликация «Узор из растительных и геометрических фигур».

Материалы: 6 зеленых листочков, 6 желтых кругов диаметром 3 см, 6 красных кругов диаметром 1,5 см, шаблон тарелки, клей

Задание: Ребенку предлагается выложить и наклеить узор на «тарелке», используя растительные и геометрические формы

Критерии оценки

3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием, правильно отвечает на вопросы.

2 балла — ребенок справляется с заданием с помощью взрослого или со второй попытки.

1 балл - ребенок не справляется с заданием

Образовательная область «Познание» Развитие продуктивной (конструктивной) деятельности

Что изучается?

Умение выполнять постройку по схеме

Дидактические игры, упражнения

Конструирование постройке по схеме.

Материал: схема постройке, конструктор .

Вопросы:

-Какая деталь лежит в основании постройке?

- Какая деталь поставлена на основание?

- Что находится на верху постройке?

Задание: Ребенку предлагается рассмотреть схему постройке. выполни постройку по этой схеме

Критерии оценки:

3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием, правильно отвечает на вопросы.

2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого или со второй попытки.

1 балл — ребенок не справляется с заданием

Что изучается?

Умение строить разные конструкции одного и того же объекта

Дидактические игры, упражнения

Конструирование домов для сказочных героев.

Материалы: мелкий конструктор

Задание: Ребенку предлагается построить дома для сказочных героев: один дом для Колобка, другой дом для Медвежонка (он живет на первом этаже) и для Лисички-сестрички (она живет на втором этаже этого дома)

Критерии оценки:

3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием.

2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого или со второй попытки.

1 балл - ребенок не справляется с заданием

Что изучается?

Умение складывать квадратные и прямоугольные листы разными способами

Дидактические игры, упражнения

Складывание квадратных и прямоугольных листов разными способами (по диагонали, пополам, вдоль, поперек).

Материалы: 2 квадрата, 2 прямоугольника

Задание: Ребенку предлагается:

- сложи квадратный лист от уголка к уголку;

- сложи квадратный лист пополам;

- сложи прямоугольный лист пополам вдоль;

- сложи прямоугольный лист пополам и поперек

Критерии оценки

3 балла - ребенок самостоятельно справляется с заданием.

2 балла - ребенок справляется с заданием с помощью взрослого или со второй попытки.

1 балл - ребенок не справляется с заданием

Высокий уровень - 21-24 балла;

Средний уровень - 14-16 баллов;

Низкий уровень - 7-8 баллов.

Критерии оценки:

3 балла — делает все самостоятельно,

2 балла — делает самостоятельно, при затруднении обращается за помощью к взрослым, предложенными заданиями.

1 балл — в большей степени не справляется с

Образовательная область «Социализация»: Воспитание культуры поведения и положительных моральных качеств

Образовательная область «Здоровье» Воспитание культурно-гигиенических навыков

Исследование осуществляется через наблюдение.

Образовательная область «Социализация» : Игровая деятельность

При заполнении этого раздела воспитатель не только наблюдает за ребенком, но и специально организует игры с детьми.

Критерии оценки:

3 балла — делает все самостоятельно,

2 балла — делает самостоятельно, при затруднении обращается за помощью к взрослым,

1 балл — в большей степени не справляется с предложенными заданиями.